

ธรรมะยอดพระอริยสงฆ์

หลวงปู่สอนไว้

ปุจฉา-วิสัชนาธรรม

ความจริงก็มีเท่านี้

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล : หลวงปู่ขาว อนาลโย

ธรรมะยอดพระอริยสงฆ์ หลวงปู่สอนไว้ ปุจฉา-วิสัชนาธรรม ความจริงก็มีเท่านี้ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล : หลวงปู่ขาว อนาลโย หนังสือกองทุนธรรมทาน ลำดับที่ ๑๐

เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรม

และความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

ธรรมะพระอริยสงฆ์

หลวงปู่สอนไว้

ปุจฉา-วิสัชนาธรรม

ความจริงก็มีเท่านี้

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

หลวงปู่ขาว อนาลโย

วัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

คำอนุโมทนา

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล พระมหาเถระแห่งวัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์ เป็นพระสุปฏิปันโนที่มีชื่อเสียงทางอบรมจิตเพื่อการพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง ชาวพุทธที่สนใจพระพุทธศาสนา ไม่มีใครที่ไม่รู้จักท่าน ผู้ซึ่งมีลูกศิษย์ลูกหาทั้งที่เป็นฆราวาสและบรรพชิตอยู่ทั่วประเทศ

หลวงปู่ขาว อนาลโย พระมหาเถระแห่งวัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ท่านเป็นสหธรรมิกกับหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ผู้เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอริยสงฆ์แห่งสกลนคร

หนังสือ **"ธรรมะพระอริยสงฆ์ หลวงปู่สอนไว้"** ของ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล และ **"ปุจฉา-วิสัชนาธรรม ความจริงก็มีเท่านี้"** ของ หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นธรรมะที่แท้ที่ท่านได้แสดงธรรมและวิสัชนาแก่ญาติโยม เป็นคำสอนที่บริสุทธิ์ไม่ผิดเพี้ยนไปจากพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมสภาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่พระธรรมคำสอนของ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** อันเปรียบเสมือนแสงประทีปส่องทางธรรมแก่บรรพชิตและฆราวาสในครั้งนี้ จักเป็นการสืบทอดอายุแห่งพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

ด้วยความสุจริตหวังดี

ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบความสงบสุข

สารบัญ

ยอดธรรมะยอดพระอริยสงฆ์

ธรรมะพระอริยสงฆ์

หลวงปู่สอนไว้

พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล)

(๔ ตุลาคม ๒๔๓๐-๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๖)

อริยสงฆ์แห่งวัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วิธีเจริญภาวนา

ตามแนวทางที่ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล สอนไว้

วิธีเจริญจิตภาวนาตามแนวการสอนของ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล คือ

๑. **เริ่มต้นอิริยาบถที่สบาย** ยืน เดิน นั่ง นอน ได้ตามสะดวก **ทำความรู้ตัวเต็มที่** และ **รู้อยู่กับที่** โดยไม่ต้องรู้อะไร คือ รู้ตัว อย่างเดียว

รักษาจิตเช่นนี้ไว้เรื่อย ๆ ให้ **"รู้อยู่เฉย ๆ"** ไม่ต้องไปจำแนกแยกแยะ อย่าบังคับ อย่าพยายาม อย่าปล่อยล่องลอยตามยถากรรม

เมื่อรักษาได้สักครู่ จิตจะคิดแส่ไปในอารมณ์ต่าง ๆ โดยไม่มีทางรู้ทันก่อน เป็นธรรมดาสำหรับผู้ฝึกใหม่ ต่อเมื่อจิตแล่นไปคิดไปในอารมณ์นั้น ๆ จนอิ่มแล้ว ก็จะรู้สึกตัวขึ้นมาเอง เมื่อรู้สึกตัวแล้วให้พิจารณาเปรียบเทียบภาวะของตนเองระหว่างที่มีความรู้อยู่กับที่ และระหว่างที่จิตคิดไปในอารมณ์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นอุบายสอนจิตให้จดจำ

จากนั้นค่อย ๆ รักษาจิตให้อยู่ในสภาวะรู้อยู่กับที่ต่อไป ครั้นพลั้งเผลอรักษาไม่ดีพอ จิตก็จะแล่นไปเสวยอารมณ์ข้างนอก

อีก จนอิ่มแล้วก็จะกลับตัว รู้สึกตัวแล้วก็พิจารณา และรักษาจิตต่อไป

ด้วยอุบายอย่างนี้ ไม่นานนักก็จะสามารถควบคุมจิตได้ และบรรลุสมาธิในที่สุด และจะเป็นผู้ฉลาดใน **"พฤติแห่งจิต"** โดยไม่ต้องไปปรึกษาหารือใคร

ข้อห้าม ในเวลาจิตฟุ้งเต็มที่ อย่าทำ เพราะไม่มีประโยชน์ และยังทำให้บั่นทอนพลังความเพียร ไม่มีกำลังใจในการเจริญจิตครั้งต่อ ๆ ไป

ในกรณีที่ไม่สามารถทำเช่นนี้ ให้ลองนึกคำว่า **"พุทโธ"** หรือคำอะไรก็ได้ที่ไม่เห็นเหตุเย้ายวน หรือเป็นเหตุขัดเคืองใจ นึกไปเรื่อย ๆ แล้วสังเกตดูว่า คำที่นึกนั้น ชัดที่สุดที่ตรงไหน ที่ตรงนั้นแหละคือฐานแห่งจิต

พึงสังเกตว่า ฐานนี้ไม่อยู่คงที่ตลอดกาล บางวันอยู่ที่หนึ่ง บางวันอยู่อีกที่หนึ่ง

ฐานแห่งจิตที่คำนึงพุทโธปรากฏชัดที่สุดนี้ ย่อมไม่อยู่ภายนอกกายแน่นอน ต้องอยู่ภายในกายแน่ แต่เมื่อพิจารณาดูให้ดีแล้วจะเห็นว่าฐานนี้จะว่าอยู่ที่ส่วนไหนของร่างกายก็ไม่ถูก ดังนั้นจะว่าอยู่ภายนอกก็ไม่ใช่ จะว่าอยู่ภายในก็ไม่เชิง เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงว่าได้กำหนดถูกฐานแห่งจิตแล้ว

เมื่อกำหนดถูก และพุทโธปรากฏในมโนนึกชัดเจนดี ก็ให้กำหนดนึกไปเรื่อย อย่าให้ขาดสายได้ ถ้าขาดสายเมื่อใด จิตก็จะแล่นสู่อารมณ์ทันที

เมื่อเสวยอารมณ์อิ่มแล้วจึงจะรู้สึกตัวเองก็ค่อย ๆ นึกพุทโธต่อไป ด้วยอุบายวิธีในทำนองเดียวกับที่กล่าวไว้เบื้องต้น ในที่สุดก็จะค่อย ๆ ควบคุมจิตให้อยู่ในอำนาจได้เอง

ข้อควรจำ : ในการกำหนดจิตนั้น ต้องมีเจตจำนงแน่วแน่ในอันที่จะเจริญจิตให้อยู่ในสภาวะที่ต้องการ

เจตจำนงนี้คือตัว **"ศีล"**

การบริกรรม **"พุทโธ"** เปล่า ๆ โดยไร้เจตจำนงนั้นไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย กลับเป็นเครื่องบั่นทอนความเพียร ทำลายกำลังใจในการเจริญจิตในคราวต่อ ๆ ไป

แต่ถ้าเจตจำนงมั่นคง... การเจริญจิตจะปรากฏผลทุกครั้งไม่มากก็น้อยอย่างแน่นอน

ดังนั้น ในการนึก พุทโธ การเพ่งเล็งสอดส่องถึงความชัดเจน และความไม่ขาดสายของพุทโธ จะต้องเป็นไปด้วยความไม่ลดละ

เจตจำนงที่มีอยู่อย่างไม่ลดละนี้ หลวงปู่เคยเปรียบไว้ว่ามีลักษณาการประหนึ่งบุรุษหนึ่งจดจ้องสายตาอยู่ที่คมดาบที่ข้าศึกเงื้อขึ้นสุดแขนพร้อมที่จะฟันลงมา บุรุษผู้นั้นจดจ้องคอยทีอยู่ว่าถ้าคมดาบนั้นฟาดฟันลงมา ตนจะหลบหนีประการใดจึงจะพ้นอันตราย

เจตจำนงต้องแน่วแน่เห็นปานนี้ จึงจะยังสมาธิให้บังเกิดได้ ไม่เช่นนั้นอย่าทำให้เสียเวลา และบั่นทอนความศรัทธาตนเองเลย

เมื่อจิตค่อย ๆ หยั่งลงสู่ความสงบทีละน้อย ๆ อาการที่จิตแล่นไปสู่อารมณ์ภายนอก ก็ค่อย ๆ ลดความรุนแรงลง ถึงไปก็ไป

ประเดี๋ยวประด๋าว ก็รู้สึกตัวได้เร็ว ถึงตอนนี้คำบริกรรมพุทโธก็จะขาดไปเอง เพราะคำบริกรรมนั้นเป็นอารมณ์หยาบ เมื่อจิตล่วงพ้นอารมณ์หยาบและคำบริกรรมขาดไปแล้ว ไม่ต้องย้อนถอยมาบริกรรมอีก เพียงรักษาจิตไว้ในฐานที่กำหนดเดิมไปเรื่อย ๆ และสังเกตดูความรู้สึกและ **"พฤติแห่งจิต"** ที่ฐานนั้น ๆ

บริกรรมเพื่อรวมจิตให้เป็นหนึ่ง สังเกตดูว่า **ใครเป็นผู้บริกรรมพุทโธ**

๒. ดูจิตเมื่ออารมณ์สงบแล้ว ให้สติจดจ่ออยู่ที่ฐานเดิมเช่นนั้น เมื่อมีอารมณ์อะไรเกิดขึ้น ก็ให้ละอารมณ์นั้นทิ้งไปมาดูที่จิตต่อไปอีก ไม่ต้องกังวลใจ พยายามประคับประคองรักษาให้จิตอยู่ในฐานะที่ตั้งเสมอๆ สติคอยกำหนดควบคุมอยู่อย่างเงียบๆ (รู้อยู่) ไม่ต้องวิจารณ์กริยาจิตใด ๆ ที่เกิดขึ้น เพียงกำหนดรู้แล้วละไปเท่านั้น เป็นไปเช่นนี้เรื่อย ๆ ก็จะค่อย ๆ เข้าใจกริยาหรือพฤติแห่งจิตได้เอง (จิตปรุงกิเลส หรือกิเลสปรุงจิต)

ทำความเข้าใจอารมณ์ความนึกคิด สังเกตอารมณ์ทั้งสาม คือ ราคะ โทสะ โมหะ

๓. อย่าส่งจิตออกนอก กำหนดรู้อยู่ในอารมณ์เดียวเท่านั้น อย่าให้ซัดส่ายไปในอารมณ์ภายนอก เมื่อจิตเผลอคิดไปก็ให้ตั้งสติระลึกถึงฐานกำหนดเดิม รักษาสัมปชัญญะให้สมบูรณ์อยู่เสมอ (รูปนิมิตให้ยกไว้ ส่วนนามนิมิตทั้งหลาย อย่าได้ใส่ใจกับมัน)

ระวังจิตไม่ให้คิดเรื่องภายนอก สังเกตการหวั่นไหวของจิตตามอารมณ์ที่รับมาทางอายตนะ ๖

๔. จงทำญาณให้เห็นจิต เหมือนดั่งตาเห็นรูป เมื่อเราสังเกตกิริยาจิตไปเรื่อย ๆ จนเข้าใจถึงเหตุปัจจัยของอารมณ์ความนึกคิดต่าง ๆ ได้แล้ว จิตก็ค่อย ๆ รู้เท่าทันการเกิดของอารมณ์ต่าง ๆ อารมณ์ความนึกคิดต่าง ๆ ก็ค่อย ๆ ดับไปเรื่อย ๆ จนจิตว่างจากอารมณ์ แล้วจิตก็จะเป็นอิสระ อยู่ต่างหากจากเวทนาของรูปกายอยู่ที่ฐานกำหนดเดิมนั่นเอง การเห็นนี้เป็นการเห็นด้วยปัญญาจักษุ

คิดเท่าไหร่ก็ไม่รู้ ต่อเมื่อหยุดคิดจึงรู้ แต่ต้องอาศัยการคิด

๕. แยกรูปถอด ด้วยวิชชา มรรคจิต เมื่อสามารถเข้าใจได้ว่า จิต กับ กาย อยู่คนละส่วนได้แล้ว ให้ดูที่จิตต่อไปว่า ยังมีอะไรหลงเหลืออยู่ที่ฐานที่กำหนด (จิต) อีกหรือไม่ พยายามให้สติสังเกตดูที่**จิต** ทำความสงบอยู่ใน**จิต**ไปเรื่อย ๆ จนสามารถเข้าใจ**พฤติของจิต** ได้อย่างละเอียดลออตามขั้นตอน เข้าใจในความเป็นเหตุเป็นผลกันว่า เกิดจากความคิดมันออกไปจากจิตนี่เอง ไปหาปรุงหาแต่ง หาก่อ หาเกิด ไม่มีที่สิ้นสุด มันเป็นมายาหลอกลวงให้คนหลง แล้วจิตที่จะเพิกถอนสิ่งที่มีอยู่ในจิตไปเรื่อย ๆ จนหมด หมายถึงเจริญจิตจนสามารถเพิกรูปปรมาณูวิญญาณที่เล็กที่สุดภายในจิตได้

คำว่า **แยกรูปถอด** นั้น หมายความถึง**แยกรูปวิญญาณ**นั่นเอง

๖. เหตุต้องละ ผลต้องละ เมื่อเจริญจิตจนปราศจากความคิดปรุงแต่งได้แล้ว (ว่าง) ก็ไม่ต้องอิงอาศัยกับกฎเกณฑ์แห่งความเป็นเหตุเป็นผลใด ๆ ทั้งสิ้น จิตก็อยู่เหนือภาวะแห่งคลองความนึกคิดต่าง ๆ อยู่เป็นอิสระปราศจากสิ่งใด ๆ ครอบงำอำพรางทั้งสิ้น

เรียกว่า **"สมุจเฉทธรรมทั้งปวง"**

๗. ใช้หนี้ ก็หมด พ้นเหตุเกิด เมื่อเพิกรูปปรมาณูที่เล็กที่สุดเสียได้ กรรมชั่วที่ประทับ บรรจุ บันทึก ถ่ายภาพติดอยู่กับรูปปรมาณูนั้น ก็หมดโอกาสที่จะให้ผลต่อไปในเบื้องหน้า การเพิ่มหนี้ก็เป็นอันสะดุดหยุดลง เหตุปัจจัยภายนอกภายในที่มากระทบก็เป็นสักแต่ว่ามากระทบ ไม่มีผลสืบเนื่องต่อไป หนี้กรรมชั่วที่ได้ทำไว้ตั้งแต่ชาติแรก ก็เป็นอันได้รับการชดใช้หมดสิ้น หมดเรื่องหมดราวหมดพันธะผูกพันที่จะต้องเกิดมาใช้หนี้กรรมกันอีก เพราะ**กรรมชั่วอันเป็นเหตุให้ต้องเกิดอีกไม่อาจให้ผลต่อไปได้ เรียกว่า "พ้นเหตุเกิด"**

๘. ผู้ที่ตรัสรู้แล้ว เขาไม่พูดหรอกว่า เขารู้อะไร เมื่อธรรมทั้งหลายได้ถูกถ่ายทอดไปแล้ว สิ่งที่เรียกว่า ธรรม จะเป็น

ธรรมไปได้อย่างไร **สิ่งที่ว่าไม่มีธรรมนั่นแหละ มันเป็นธรรมของมันในตัว** (ผู้รู้น่ะจริง แต่สิ่งที่รู้ทั้งหลายนั้นไม่จริง)

เมื่อจิตว่างจาก **"พฤติ"** ต่าง ๆ แล้ว จิตก็จะถึงความว่างที่แท้จริง ไม่มีอะไรให้สังเกตได้อีกต่อไป จึงทราบได้ว่าแท้ที่จริงแล้ว **จิตนั้นไม่มีรูปร่าง มันรวมอยู่กับความว่าง ในความว่างนั้นไม่มีขอบเขต ไม่มีประมาณ ซาบซึมอยู่ในสิ่งทุก ๆ สิ่ง และจิตกับผู้รู้เป็นสิ่งเดียวกัน**

เมื่อจิตกับผู้รู้เป็นสิ่งเดียวกัน และเป็นความว่าง ก็ย่อมไม่มีอะไรที่จะให้อะไรหรือให้ใครรู้ถึง ไม่มีความเป็นอะไรจะไปรู้สภาวะของอะไร ไม่มีสภาวะของใคร จะไปรู้ความมีความเป็นของอะไร

เมื่อเจริญจิตจนเข้าถึงสภาวะเดิมแท้ของมันได้ดังนี้แล้ว **"จิตเห็นจิตอย่างแจ่มแจ้ง"** จิตก็จะอยู่เหนือสภาวะสมมติบัญญัติทั้งปวง เหนือความมีความเป็นทั้งปวง มันอยู่เหนือคำพูด และพ้นไปจากการกล่าวอ้างใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นธรรมชาติอันบริสุทธิ์และสว่างของจักรวาล เดินเข้าเป็นหนึ่งเรียกว่า **"นิพพาน"**

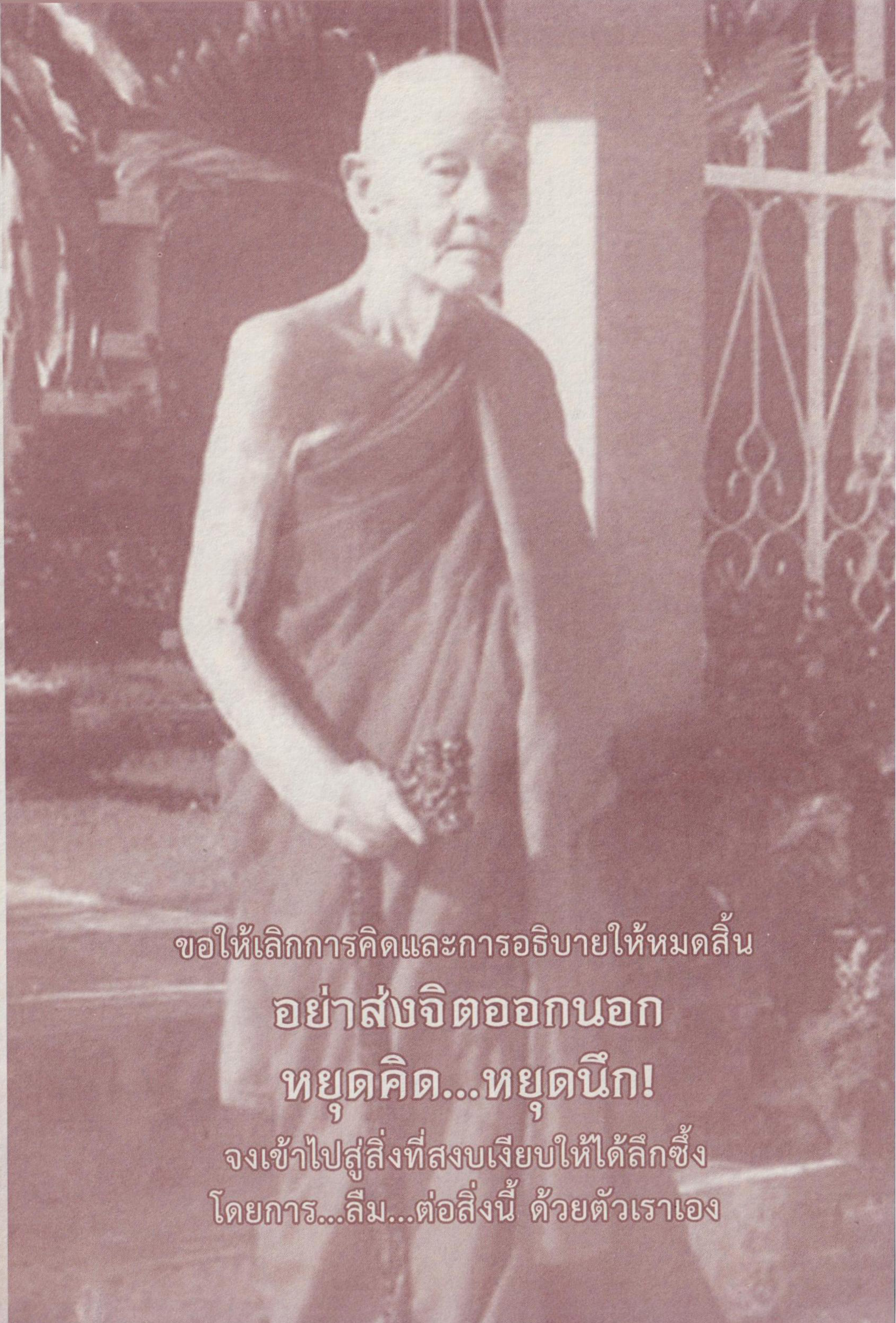
โดยปกติ คำสอนธรรมะของ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล นั้นเป็นแบบ **"ปริศนาธรรม"** มิใช่เป็นการบรรยายธรรม ฉะนั้นคำสอนของท่านจึงสั้นจำกัดในความหมายของธรรมเพื่อไม่ให้เฝืองหรือฟุ่มเฟือยมากนัก เพราะจะทำให้สับสน เมื่อผู้ใดเป็นผู้ปฏิบัติธรรมเขาย่อมเข้าใจได้เองว่า กิริยาอาการของจิตที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมาย

หลายอย่าง ยากที่จะอธิบายให้ได้หมด ด้วยเหตุนั้น หลวงปู่ท่านจึงใช้คำว่า **"พฤติของจิต"** แทนกิริยาทั้งหลายเหล่านั้น

คำว่า **"ดูจิต อย่าส่งจิตออกนอก ทำญาณให้เห็นจิต"** เหล่านี้ ย่อมมีความหมายครอบคลุมไปทั้งหมดตลอดองค์ภาวนา แต่เพื่ออธิบายให้เป็นขั้นตอน จึงจัดเรียงให้ดูง่ายเท่านั้น หาได้จัดเรียงไปตามลำดับกระแสการเจริญจิตแต่อย่างใดไม่

ท่านผู้มีจิตศรัทธาในทางปฏิบัติ เมื่อเจริญจิตภาวนาตามคำสอนแล้ว ตามธรรมดาการปฏิบัติในแนวนี้ ผู้ปฏิบัติจะค่อย ๆ มีความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเองเป็นลำดับ ๆ ไป เพราะมีการใส่ใจสังเกตและกำหนดรู้ **"พฤติแห่งจิต"** อยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าหากเกิดปัญหาในระหว่างการปฏิบัติ ควรรีบเข้าหาครูบาอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระโดยเร็ว หากประมาทแล้ว อาจผิดพลาดเป็นปัญหาตามมาภายหลัง เพราะคำว่า **"มรรคปฏิปทา"** นั้น จะต้องอยู่ใน **"มรรคจิต"** เท่านั้น มิใช่มรรคภายนอกต่าง ๆ นานาเลย

การเจริญจิตเข้าสู่ที่สุดแห่งทุกข์นั้น จะต้องถึงพร้อมด้วยวิสุทธิศีล วิสุทธิธรรม พร้อมทั้ง ๓ ทวาร คือ กาย วาจา ใจ จึงจะยังกิจให้ลุล่วงถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้

ขอให้เลิกการคิดและการอธิบายให้หมดสิ้น
อย่าส่งจิตออกนอก
หยุดคิด...หยุดนึก!
จงเข้าไปสู่สิ่งที่สงบเงียบให้ได้ลึกซึ้ง
โดยการ...ลืม...ต่อสิ่งนี้ ด้วยตัวเราเอง

คติธรรม และธรรมเทศนาของพระราชวุฒาจารย์ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล เล่มนี้ ได้คัดเลือกบางส่วนจากการรวบรวมและเรียบเรียงของ **พระโพธินันทมุนี ท่านเจ้าอาวาสวัดบูรพาราม จ.สุรินทร์** ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ขอกราบนมัสการหลวงพ่อพระโพธินันทมุนี เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หลวงปู่สอนไว้

พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล)

แค่ศีลห้าก็ไม่มี

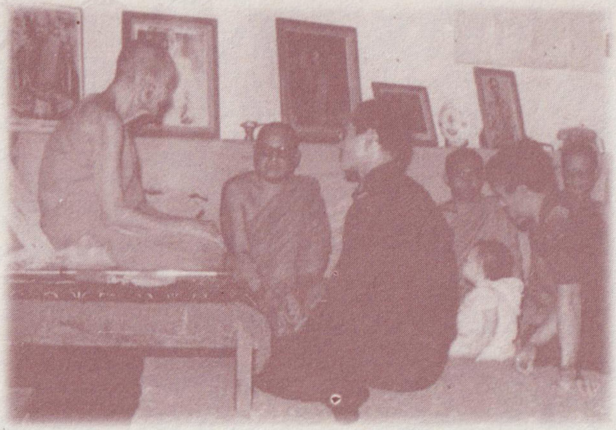
พระมหาเถระผู้ใหญ่แต่ละรูปนั้น ย่อมจะมีลูกศิษย์เป็นจำนวนมากทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต บรรดาศิษย์เหล่านั้นจึงมีทั้งดีและเลว โดยเฉพาะศิษย์ฝ่ายพระ องค์ที่ดีก็มีถมเถไป องค์ที่เลวก็พอมีปะปนอยู่บ้าง เช่น มีพระผู้ใกล้ชิดองค์หนึ่ง ชอบถือวิสาสะจนเกินควร คือ ชอบหยิบเอาข้าวของบางอย่างที่ยังไม่ได้รับอนุญาต มีผู้บอกหลวงปู่ให้ทราบ แต่หลวงปู่ก็ชอบวางเฉยอยู่แล้ว ฯ

ครั้งหนึ่ง ท่านต้องการใช้ของอันนั้น จึงใช้ให้พระองค์หนึ่งไปถามหา แต่ถูกปฏิเสธว่าเขาไม่ได้เอาไป พระองค์นั้นจึงกลับมาบอกหลวงปู่ว่าเขาปฏิเสธไม่ได้เอา

หลวงปู่ก็ไม่ได้ว่าอะไร เพียงแต่พูดออกมานิดหนึ่งว่า

“พระบางองค์...มัวแต่ตั้งใจรักษาศีล ๒๒๗

จนลืมรักษาศีล ๕”

ไม่เคยเห็นหวั่นไหวในเหตุการณ์อะไร

เวลา ๔ ทุ่มผ่านไปแล้ว เห็นหลวงปู่ยังนั่งพักผ่อนอยู่ตามสบาย จึงเข้าไปกราบเรียนว่า หลวงปู่ครับ หลวงปู่ขาวมรณภาพเสียแล้ว หลวงปู่ก็แทนที่จะถามว่า ด้วยเหตุใด เมื่อไร ก็ไม่ถามกลับพูดต่อไปเลยว่า

"เออ ท่านอาจารย์ขาว ก็หมดภาระการแบกหามสังขารเสียที พบกันเมื่อ ๔ ปีที่ผ่านมาเห็นลำบากสังขาร ต้องให้คนอื่นช่วยเหลืออยู่เสมอ เราไม่มีวิบากของสังขาร เรื่องวิบากของสังขารนี้ แม้จะเป็นพระอริยเจ้าชั้นไหนก็ต้องต่อสู้จนกว่าจะขาดจากกันได้ ไม่เกี่ยวข้องกันอีก แต่ตามปกติสภาวะของจิตนั้น มันก็ยังอยู่กับสิ่งเหล่านี้เอง เพียงแต่จิตที่ฝึกดีแล้ว เมื่อสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นย่อมละและระงับได้เร็ว ไม่กังวล ไม่ยึดถือ หมดภาระเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น มันก็แค่นั้นเอง".

คนละเรื่อง

มีชายหนุ่มจากต่างจังหวัดไกลสามสี่คนเข้าไปหาหลวงปู่ ขณะที่ท่านนั่งพักผ่อนอยู่ที่มุขศาลาการเปรียญ ดูอากัปกิริยาของเขาแล้วคงคุ้นเคยกับพระนักเลงองค์ใดองค์หนึ่งมาก่อนแล้ว สังเกตจากการนั่ง การพูด เขานั่งตามสบาย พูดตามถนัด ยิ่งกว่านั้นเขาคงเข้าใจว่าหลวงปู่องค์นี้คงสนใจกับเรื่องเครื่องรางของขลังอย่างดี เขาพูดถึงชื่อเกจิอาจารย์คนอื่น ๆ ว่าให้ของดีของวิเศษแก่ตนหลายอย่าง ในที่สุดก็งัดเอาของมาอวดกันเองต่อหน้าหลวงปู่ คนหนึ่งมีเขี้ยวเสือ อีกคนมีนอแรด ต่างคนก็ต่างอวดอ้างว่าของตนดีวิเศษอย่างนั้นอย่างนี้ มีคนหนึ่งเอ่ยว่า หลวงปู่ฮะ อย่างไหนแน่ดีวิเศษกว่ากันฮะ?

หลวงปู่ก็อารมณ์รื่นเป็นพิเศษ ยิ้มๆ แล้วว่า

"ไม่มีดี ไม่มีวิเศษอะไรหรอก... เป็นของสัตว์เดรัจฉานเหมือนกัน".

ละอย่างหนึ่ง...ติดอีกอย่างหนึ่ง

ลูกศิษย์ฝ่ายคฤหัสถ์ผู้ปฏิบัติธรรมคนหนึ่ง เข้านมัสการหลวงปู่ รายงานผลการปฏิบัติให้หลวงปู่ฟังด้วยความภาคภูมิใจว่า ปลื้มใจอย่างยิ่งที่ได้พบหลวงปู่วันนี้ ด้วยกระผมปฏิบัติตามที่หลวงปู่เคยแนะนำก็ได้ผลไปตามลำดับ คือ เมื่อลงมือนั่งภาวนาก็เริ่มละสัญญาอารมณ์ภายนอกหมด จิตก็หมดความวุ่น จิตรวม จิตสงบ จิตดิ่งสู่สมาธิ หมดอารมณ์อื่น เหลือแต่ความสุข สุขอย่างยิ่ง เย็นสบาย แม้จะให้อยู่ตรงนี้นานเท่าไรก็ได้ ฯ

หลวงปู่ยิ้มแล้วพูด...

“เออ ก็ดีแล้วที่ได้ผล พูดถึงความสุขในสมาธิ มันก็สุขจริงๆ จะเอาอะไรมาเปรียบไม่ได้ แต่ถ้าคิดอยู่แค่นั้น มันก็ได้แค่นั้นแหละ ไม่เกิดปัญญาอริยมรรคที่จะตัดภพชาติ ตัณหาอุปาทานได้ ให้ละสุขนั้นเสียก่อน แล้วพิจารณาขันธ์ห้าให้แจ่มแจ้งต่อไป”.

ไม่ยากสำหรับผู้ไม่ติดอารมณ์

วัดบูรพารามที่หลวงปู่ประจำอยู่ตลอดห้าสิบปี ไม่มีได้ไปจำพรรษาที่ไหนเลย เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในใจกลางเมือง หน้าศาลากลางติดกับศาลจังหวัดสุรินทร์ ด้วยเหตุนี้จึงมีเสียงรบกวนความสงบอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อถึงฤดูงานช้างแฟร์ หรือฤดูเทศกาลแต่ละอย่าง แสงเสียงอึกทึกครึกครื้นตลอดเจ็ดวันบ้าง สิบห้าวันบ้าง ภิกษุสามเณรผู้มีจิตใจซึ่งยังอ่อนไหวอยู่ ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอย่างยิ่ง ๆ

เมื่อนำเรื่องนี้กราบเรียนหลวงปู่ทีไร ก็ได้คำตอบทำนองเดียวกันทุกครั้งว่า

"มัวสนใจอะไรกับสิ่งเหล่านั้น ธรรมดาแสงย่อมสว่าง ธรรมดาเสียงย่อมดัง หน้าที่ของมันเป็นเช่นนั้นเอง เราไม่ใส่ใจฟังเสียอย่างก็หมดเรื่อง จงทำตัวเราไม่ให้เป็นปฏิปักษ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะมันมีอยู่อย่างนี้ เป็นอยู่อย่างนี้เอง เพียงแต่ทำความเข้าใจกับมันให้ถ่องแท้ด้วยปัญญาอันลึกซึ้งเท่านั้นเอง".

ควรถามหรือไม่

ผู้สนใจในทางปฏิบัติหลายท่าน ไม่ว่าบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ บางท่านนอกจากจะตั้งใจปฏิบัติเอาเองแล้ว ยังชอบเที่ยวแสวงหาครูบาอาจารย์ที่มีความชำนาญในการแนะนำสั่งสอนฟังธรรมจากท่าน เป็นต้น ฯ

ก็มีพระนักปฏิบัติคณะหนึ่งจากภาคกลาง ไปพักอยู่หลายวัน เพื่อต้องการฟังธรรมและเรียนถามกัมมัฏฐานกับหลวงปู่องค์หนึ่ง พรรณนาความรู้สึกของตนว่า กระผมเข้าหาครูบาอาจารย์มาก็หลายองค์แล้ว ท่านก็สอนดีอยู่หรอก แต่ส่วนมากมักสอนแต่เรื่องระเบียบวินัย หรือวิธีทำกัมมัฏฐาน และความสุขความสงบอันเกิดจากสมาธิเท่านั้น ส่วนหลวงปู่นั้นสอนทางลัดถึงสิ่งสุดยอด อนัตตา สุญญตา ถึงพระนิพพาน กระผมขออภัยที่บังอาจถามหลวงปู่ตรงๆ ว่า การที่หลวงปู่สอนเรื่องนิพพานนั้น เดี๋ยวนี้หลวงปู่ถึงนิพพานแล้วหรือยัง ฯ หลวงปู่ปรารภว่า...

“ไม่มีอะไรจะถึง และไม่มีอะไรจะไม่ถึง”.

ปฏิบัติธรรมนั้นเพื่ออะไร

หลวงพ่อเบธ ซึ่งเป็นญาติใกล้ชิดของหลวงปู่ อยู่ที่วัดโคกหม่อน แม้ท่านจะบวชเมื่อวัยชรา แต่ก็เคร่งครัดต่อการปฏิบัติธุดงคกัมมัฏฐานอย่างยิ่ง หลวงปู่เคยยกย่องว่าปฏิบัติได้ผลดี วันหนึ่งท่านอาพาธหนักใกล้จะมรณภาพแล้ว ท่านปรารภว่า อยากเห็นหลวงปู่เป็นครั้งสุดท้ายเพื่อลาตาย อาตมาเรียนหลวงปู่ให้ทราบ เมื่อหลวงปู่ไปถึงแล้ว หลวงพ่อเบธลุกกราบ แล้วล้มตัวนอนตามเดิมโดยไม่ได้พูดอะไร แต่มีอาการยิ้ม และสดชื่น เห็นได้ชัด ฯ

ขณะนั้นสุรเสียงอันชัดเจนและนุ่มนวลของหลวงปู่ก็มีออกมาว่า

“การปฏิบัติทั้งหลายที่เราพยายามปฏิบัติมา ก็เพื่อจะใช้ในเวลานี้เท่านั้น เมื่อถึงเวลาที่จะตาย ให้ทำจิตให้เป็นหนึ่ง แล้วหยุดเพ่งปล่อยวางทั้งหมด” (หมายถึงออกจากฌานและดับพร้อม).

หลวงปู่กับเกจิอาจารย์

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๐ หลวงปู่รับนิมนต์ไปร่วมพิธีกรรมที่วัดธรรมมงคล สุขุมวิท ในงานนี้ ท่านรับนิมนต์เข้าไปนั่งปรกในพิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลด้วย เมื่อเสร็จพิธีแล้ว ออกมานั่งพักที่กุฏิเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง สนทนากับเหล่าศิษยานุศิษย์ ที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นจำนวนหลายรูป และมีพระรูปหนึ่งคงไม่เคยเห็นการเข้าพิธีพุทธาภิเษกมาก่อน เพิ่งเห็นครั้งแรกนี้เอง เช่นนี้กระมัง จึงถามหลวงปู่ว่า นั่งปรกเขาทำอย่างไร?

หลวงปู่จึงว่า

"อาจารย์องค์อื่นๆ เขานั่งปรกนั่งพุทธาภิเษกอย่างไรเราไม่รู้ ส่วนตัวเรานั่งสมาธิอย่างเดียว ตามแบบฉบับของเรา"

เรื่องกิน

เมื่อวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๓ พ.ศ. ๒๕๒๒ หลวงปู่พักอยู่ที่วัดป่าประโคนชัย เวลา ๒ ทุ่มผ่านไปแล้ว มีภิกษุกลุ่มหนึ่ง ซึ่งชอบเดินธุดงค์ไปตามที่ชุมนุมต่าง ๆ ได้แวะเข้าไปพักที่วัดป่านั้นด้วยฯ

หลังจากแสดงความคารวะตามสมณวิสัยแล้ว ก็กล่าวถึงจุดเด่นที่เขายึดถือเป็นหลักปฏิบัติว่าผู้บริโภคเนื้อสัตว์คือผู้สนับสนุนให้คนฆ่าสัตว์ ผู้บริโภคผักมีจิตเมตตาสูง สามารถพิสูจน์ได้ว่าเมื่อหันไปบริโภคผักแล้ว จิตใจก็สงบเย็นดีขึ้นฯ หลวงปู่ว่า

"ดีทีเดียวแหละ ท่านผู้ใดสามารถฉันมังสวิรัตได้ก็เป็นการดีมาก ขออนุโมทนาสาธุด้วย ส่วนท่านที่ยังฉันมังสะอยู่ หากมังสะเหล่านั้นเป็นของบริสุทธิ์โดยส่วนสาม คือ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่สงสัยว่าเขาฆ่าเพื่อเจาะจงให้เรา และได้มาด้วยความบริสุทธิ์แล้ว ก็ไม่ผิดธรรมวินัยแต่ประการใด อนึ่ง ที่ว่าจิตใจสงบเยือกเย็น ก็เป็นผลเกิดจากพลังของการตั้งใจปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย ไม่เกี่ยวกับอาหารใหม่ อาหารเก่า ที่อยู่ในท้องเลย".

การค้ากับการปฏิบัติธรรม

พวกกระผมมีภาระหน้าที่ในการค้าขาย ซึ่งบางครั้งจะต้องพูดอะไรออกไปเกินความจริงบ้าง ค้ากำไรเกินควรบ้าง แต่กระผมก็มีความสนใจและเลื่อมใสในการปฏิบัติทางสมาธิภาวนาอย่างยิ่ง แล้วก็ได้ลงมือปฏิบัติมาบ้างแล้วโดยลำดับ แต่บางท่านบอกว่าภาระหน้าที่อย่างผมนี้มาปฏิบัติภาวนาไม่ได้ผลหรอก หลวงปู่เห็นว่าอย่างไร เพราะเขาว่าขายของเอากำไรก็เป็นบาปอยู่ ฯ

หลวงปู่ว่า

"เพื่อดำรงชีพอยู่ได้ ทุกคนจึงต้องมีอาชีพการงาน และอาชีพการงานทุกสาขาย่อมมีความถูกต้อง ความเหมาะ ความควรอยู่ในตัวของมัน เมื่อทำให้ถูกต้องพอเหมาะพอควรแล้ว ก็เป็นอัพยากตธรรม ไม่เป็นบาป ไม่เป็นบุญแต่ประการใด ส่วนการประพฤติธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะผู้ประพฤติธรรมเท่านั้น ย่อมสมควรแก่การงานทุกกรณี".

ทำโดยกิริยา

บางครั้งอาตมานึกไม่สบาย เกรงว่าตัวเองจะมีบาป ที่เป็นผู้มีส่วนทำให้หลวงปู่ต้องแวะเกี่ยวกับสิ่งที่ท่านไม่สนใจหรือไม่ถนัดใจครั้งแรก คือ วันนั้นหลวงปู่ไปร่วมงานเปิดพิพิธภัณฑ์บริขารท่านอาจารย์มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร มีพระเถระฝ่ายวิปัสสนามากประชาชนก็มาก เขาเหล่านั้นจึงถือโอกาสเข้าหาครูบาอาจารย์ทั้งเพื่อกราบเพื่อขอ จึงมีหลายคนที่มาขอให้หลวงปู่เป่าหัว เมื่อเห็นท่านเฉยอยู่ จึงขอร้องท่านว่า หลวงปู่เป่าให้เขาให้แล้วๆ ไป ท่านจึงเป่าให้ ต่อมาเมื่อเสียไม่ได้ก็เจิมรถให้เขา ทนอ้อนวอนไม่ได้ก็อนุญาตให้เขาทำเหรียญ อดสงสารไม่ได้ก็จุดเทียนชัยให้และเข้าพิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคล ฯ

แต่ก็มีความสบายใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อฟังคำหลวงปู่ว่า

"การกระทำของเราในสิ่งเหล่านี้ เป็นเพียงกิริยาถวายภายนอกที่เป็นไปในสังคม หาใช่เป็นกิริยาจิตที่นำไปสู่ภพ ภูมิ หรือมรรค ผล นิพพาน แต่ประการใด".

หนักๆ ก็มีบ้าง

พระอาจารย์สำเร็จบวชมาแต่วัยเด็ก จนอายุใกล้หกสิบปีแล้วเป็นพระฝ่ายวิปัสสนา ปฏิบัติเคร่งครัด ชื่อเสียงดี มีคนเคารพนับถือมาก แต่ที่สุดก็ไปไม่รอด จิตใจเสื่อมลง เนื่องจากไปหลงรักลูกสาวของโยมอุปัฏฐาก ถึงขั้นมาขอลาหลวงปู่สึกไปแต่งงาน ฯ

ทุกคนตกตะลึงกับข่าวนี้มาก ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้ เพราะปฏิปทาของท่านเป็นที่ยอมรับว่าจะต้องอยู่ในสมณวิสัยจนตลอดชีวิต หากเป็นเช่นนั้นก็จะเป็นการเสื่อมเสียแก่วงการฝ่ายวิปัสสนาอย่างยิ่ง พระเถระคณะสงฆ์และสานุศิษย์ของท่าน จึงช่วยกันป้องกันทุกวิถีทางเพื่อให้ท่านเปลี่ยนใจที่จะคิดสึกเสีย โดยเฉพาะหลวงปู่เรียกมาตักเตือนแก้ไขอย่างไรก็ไม่สำเร็จ สุดท้ายอาจารย์สำเร็จกล่าวต่อหลวงปู่ว่า กระผมอยู่ไม่ได้ เพราะนั่งภาวนาทีไร เห็นใบหน้าเขามาล่องลอยปรากฏต่อหน้าอยู่ตลอดเวลา ฯ

หลวงปู่ตอบเสียงดังว่า **"ก็ไม่ภาวนาดูจิตของตัวเอง ไปภาวนาดูก้นของเขา มันก็เห็นแต่ก้นเขาอยู่ร่ำไปนั่นแหละ".**

อย่าตั้งใจไว้ผิด

นอกจากหลวงปู่จะนำปรัชญาธรรมที่ออกจากจิตของท่านมาสอนแล้ว โดยที่ท่านเคยอ่านพระไตรปิฎกจบมาแล้ว ตรงไหนที่ท่านเห็นว่าสำคัญและเป็นการเตือนใจในทางปฏิบัติให้ตรงและลัดที่สุด ท่านก็จะยกมากล่าวเตือนอยู่เสมอ เช่น หลวงปู่ยกพุทธพจน์ตอนหนึ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

"ภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้เราประพฤติมิใช่เพื่อหลอกลวงคน มิใช่เพื่อให้คนนิยมนับถือ มิใช่เพื่ออานิสงส์ลาภสักการะและสรรเสริญ มิใช่อานิสงส์เป็นเจ้าลัทธิ หรือแก้ลัทธิอย่างนั้นอย่างนี้ฯ ที่แท้พรหมจรรย์นี้ เราประพฤติเพื่อสังวระ ความสำรวม เพื่อปหานะ ความละ เพื่อวิราคะ ความหายกำหนัดยินดี และเพื่อนิโรธะ ความดับทุกข์ ผู้ปฏิบัติและนักบวชต้องมุ่งตามแนวทางนี้ นอกจากแนวทางนี้แล้ว ผิดทั้งหมด".

คิดไม่ถึง

สำนักปฏิบัติแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสาขาของหลวงปู่นั่นเอง อยู่ด้วยกันเฉพาะพระประมาณห้าหกรูป อยากจะเคร่งครัดเป็นพิเศษถึงขั้นสมาทานไม่พูดจากันตลอดพรรษา คือ ไม่ให้มีเสียงเป็นคำพูดออกจากปากใคร ยกเว้นการสวดมนต์ทำวัตร หรือสวดปาฏิโมกข์เท่านั้น ครั้นออกพรรษาแล้ว พากันไปกราบหลวงปู่ เล่าถึงการปฏิบัติอย่างเคร่งของพวกตนว่า นอกจากปฏิบัติข้อวัตรอย่างอื่นแล้วสามารถหยุดพูดได้ตลอดพรรษาอีกด้วย ฯ

หลวงปู่ฟังแล้วยิ้มหน่อยหนึ่ง พูดว่า

"ดีเหมือนกัน เมื่อไม่พูดก็ไม่มีโทษทางวาจา แต่ที่ว่าหยุดพูดได้นั้น เป็นไปไม่ได้หรอก นอกจากพระอริยบุคคลผู้เข้านิโรธสมาบัติขั้นละเอียด ดับสัญญาเวทนาเท่านั้นแหละที่ไม่พูดได้ นอกนั้นพูดทั้งวันทั้งคืน ยิ่งพวกที่ตั้งปฏิญาณว่าไม่พูดนั่นแหละยิ่งพูดมากกว่าคนอื่น เพียงแต่ไม่ออกเสียงให้คนอื่นได้ยินเท่านั้นเอง".

พุทโธเป็นอย่างไร

หลวงปู่ได้รับนิมนต์ไปโปรดญาติโยมที่กรุงเทพฯ เมื่อ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๑ ในช่วงสนทนาธรรม ญาติโยมสงสัยว่าพุทโธ เป็นอย่างไร หลวงปู่ได้เมตตาตอบว่า

เวลาภาวนาอย่าส่งจิตออกนอก ความรู้อะไรทั้งหลายทั้งปวงอย่าไปยึด ความรู้ที่เราเรียนกับตำหรับตำรา หรือจากครูบาอาจารย์อย่าเอามายุ่ง ตัดอารมณ์ออกให้หมด แล้วก็ภาวนาไปให้มันรู้ รู้จากจิตของเรานั่นแหละ เมื่อจิตของเราสงบเราจะรู้เอง ต้องภาวนาให้มากๆ เข้า เวลามันจะเป็น จะเป็นของมันเอง ความรู้อะไรๆ ให้มันออกจากจิตของเรา ความรู้ที่ออกจากจิตที่สงบเป็นความรู้ที่ลึกซึ้งถึงที่สุด ให้มันรู้ออกจากจิตเองนั่นแหละมันดี คือจิตมันสงบ

ทำจิตให้เกิดอารมณ์อันเดียว อย่าส่งจิตออกนอก ให้จิตอยู่ในจิต และให้จิตภาวนาเอาเอง ให้จิตเป็นผู้บริกรรมพุทโธ พุทโธ แล้วพุทโธนั่นแหละจะผุดขึ้นในจิตของเรา เราจะได้รู้จักว่า **พุทโธ** นั้นเป็นอย่างไร แล้วรู้เอง...เท่านั้นแหละ ไม่มีอะไรมากมาย

อยากได้ของดี

เมื่อต้นเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ คณะแม่บ้านมหาดไทย โดยมีคุณหญิงจวบ จิรโรจน์ เป็นหัวหน้าคณะ ได้นำคณะแม่บ้านมหาดไทยไปบำเพ็ญสังคมสงเคราะห์ทางภาคอีสาน ได้ถือโอกาสแวะนมัสการหลวงปู่ เมื่อเวลา ๑๘.๒๐ น.

หลังจากกราบนมัสการ และถามถึงอาการสุขสบายของหลวงปู่และรับวัตถุมงคลเป็นที่ระลึกจากหลวงปู่แล้ว เห็นว่าหลวงปู่ไม่ค่อยสบาย ก็รีบออกมา แต่ก็ยังมีสุภาพสตรีท่านหนึ่งถือโอกาสพิเศษกราบหลวงปู่ว่า ดิฉันขอของดีจากหลวงปู่ด้วยเถอะเจ้าค่ะฯ

หลวงปู่จึงเจริญพรว่า ของดีก็ต้องภาวนาเอาจึงจะได้ เมื่อภาวนาแล้ว ใจก็สงบ กาย วาจา ก็สงบ แล้วกายก็ดี วาจา ใจ ก็ดี เราก็อยู่ดีมีสุขเท่านั้นเอง

ดิฉันมีภาระมาก ไม่มีเวลาจะนั่งภาวนาได้ งานราชการเดี๋ยวนี้รัดตัวมากเหลือเกิน มีเวลาที่ไหนมาภาวนาได้คะฯ

หลวงปู่จึงต้องอธิบายให้ฟังว่า **“การภาวนาต้องกำหนดดูที่ลมหายใจ ถ้ามีเวลาสำหรับหายใจ ก็ต้องมีเวลาสำหรับภาวนา”**

ผู้ไม่มีโทษทางวาจา

เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ หลวงปู่กำลังอาพาธหนัก พักรักษาอยู่ที่ห้องพระราชทาน ตึกจงกลนี วัฒนวงศ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หลวงปู่สาม อกิญฺจโน เดินทางไปเยี่ยมหลวงปู่ถึงห้องพยาบาล ฯ

ขณะนั้นหลวงปู่กำลังนอนพักผ่อนอยู่ เมื่อหลวงปู่สามขยับไปนั่งใกล้ชิดแล้วก็ยกมือไหว้ หลวงปู่ดูลย์ก็ยกมือรับไหว้ แล้วต่างองค์ก็นั่งอยู่เฉยตลอดระยะเวลานาน เมื่อสมควรแก่เวลาอย่างยิ่งแล้ว หลวงปู่สามประนมมืออีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับจำนรรจาว่า “กระผมกลับก่อน” หลวงปู่ดูลย์ว่า “อือ” ตลอดเวลาเกือบสองชั่วโมง ได้ยินเพียงแค่นี้เอง ฯ

เมื่อหลวงปู่สามกลับไปแล้ว อดที่จะถามไม่ได้ว่า หลวงปู่สาม อุตส่าห์มานั่งตั้งนาน ทำไมหลวงปู่จึงไม่สนทนาพูดอะไรกับท่านบ้าง ฯ

หลวงปู่ตอบว่า

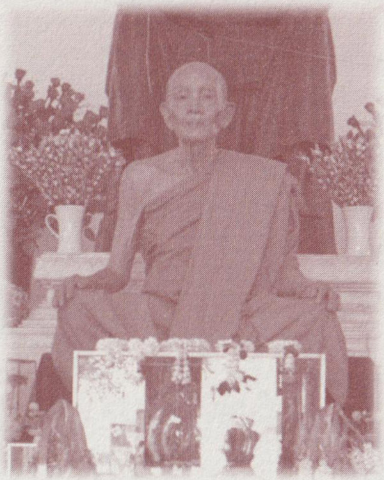
“ธุระมันหมดแล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องพูดอะไร”

ขันติบารมี

เท่าที่อยู่ใกล้ชิดกับหลวงปู่ตลอดเวลาอันยาวนาน ไม่เคยเห็นท่านแสดงอากัปกิริยาใดๆ ให้เห็นว่า ท่านอึดอัดหรือรำคาญจนทนไม่ได้ถึงต้องบ่นอุบอิบอู้อี้กับกรณีใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ไปเป็นประธานในงานสถานที่ใดๆ ไม่เป็นเจ้ากี้เจ้าการ รื้อฟื้น หรือให้เขาจัดแจงดัดแปลงใหม่ หรือไปในสถานที่ที่เป็นกิจนิมนต์ แม้จะต้องนั่งนานหรืออากาศอบอ้าว อย่างไร ก็ไม่เคยบ่นฯ เวลาเจ็บไข้ไม่สบาย หรือเวลาเผอิญอาหารมาไม่ตรงเวลา แม้จะหิวกระหายแค่ไหน ก็ไม่เคยบ่น หรือทำสำออยให้คนอื่นเอาใจ เป็นต้น ฯ หลวงปู่มักปรารภให้ฟังว่า

"แค่นี้อดทนไม่ได้หรือ ถ้าแค่นี้อดทนไม่ได้ จะเอาชนะกิเลสตัณหาได้อย่างไร".

ไม่เบียดเบียนแม้ทางวาจา

หลวงปู่มักกล่าววาจาบริสุทธิ์ เพราะท่านกล่าวเฉพาะวาจาที่เป็นประโยชน์ และไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อนเพราะคำพูดของท่าน แม้มีผู้ใดมาพูดเป็นเหตุที่จะชวนให้ท่านวิพากษ์วิจารณ์ใครๆ ให้เขาฟังสักอย่าง ท่านก็ไม่เคยคล้อยตาม ฯ

หลายครั้งที่มีผู้ถามท่านว่า หลวงปู่ ทำไมพระนักพูด นักเผยแผ่ระดับประเทศ บางองค์ เวลาพูดหรือเทศน์ชอบพูดโจมตีคนอื่น พูดเสียดสีสังคม หรือพูดกระทบกระแทกพระเถระด้วยกัน เป็นต้น พระพูดในลักษณะนี้ จ้างผมก็ไม่นับถือดอก ฯ

หลวงปู่ว่า

"ก็ท่านมีภูมิรู้ ภูมิธรรมอยู่อย่างนั้น ท่านก็พูดไปตามความรู้ความถนัดของท่านนั่นแหละ การจ้างให้นับถือไม่มีใครเขาจ้างหรอก เมื่อไม่อยากนับถือ ก็อย่าไปนับถือซิ ท่านคงไม่ว่าอะไรหรอก".

ทุกข์เพราะอะไร

สุภาพสตรีวัยเลยกลางคนผู้หนึ่ง ได้เข้าไปนมัสการหลวงปู่ พรรณนาถึงฐานะของตนว่าอยู่ในฐานะที่ดี ไม่เคยขาดแคลนสิ่งใดเลย มาเสียใจกับลูกชายที่สอนไม่ได้ ไม่อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดี ตกอยู่ภายใต้อำนาจอบายมุขทุกอย่าง ทำลายทรัพย์สมบัติและจิตใจของพ่อแม่จนเหลือที่จะทนได้ ขอความกรุณาหลวงปู่ให้ช่วยแนะอุบายบรรเทาทุกข์ และแก้ไขให้ลูกชายพ้นจากอบายมุขนั้นด้วยฯ

หลวงปู่แนะนำสั่งสอนไปตามเรื่องราวนั้นๆ ตลอดถึงแนะอุบายทำใจให้สงบ รู้จักปล่อยวางให้เป็น ฯ

เมื่อสุภาพสตรีนั้นกลับไปแล้ว

หลวงปู่ปรารภธรรมะให้ฟังว่า...

"คนสมัยนี้ เขาเป็นทุกข์เพราะความคิด".

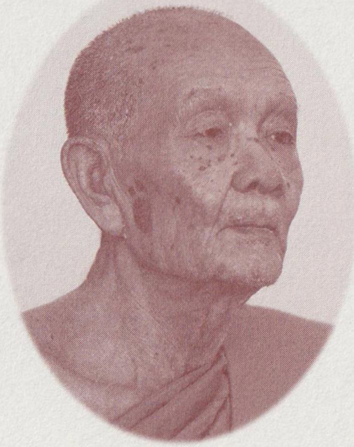
จริงแต่ไม่จริง

ผู้ปฏิบัติกัมมัฏฐาน ทำสมาธิภาวนา เมื่อปรากฏผลออกมาในแบบต่างๆ ย่อมเกิดความสงสัยขึ้นเป็นธรรมดา เช่น เห็นนิมิตในรูปแบบที่ไม่ตรงกันบ้าง ปรากฏในอวัยวะร่างกายของตนเองบ้าง ส่วนมากก็มากราบเรียนหลวงปู่เพื่อให้ช่วยแก้ไข หรือแนะอุบายปฏิบัติต่อไปอีก

มีจำนวนมากที่ถามว่า ภาวนาแล้วก็เห็นนรก สวรรค์ วิมานเทวดา หรือไม่ก็เป็นองค์พระพุทธรูปปรากฏอยู่ในตัวเรา สิ่งที่เห็นเหล่านี้เป็นจริงหรือฯ

หลวงปู่บอกว่า

"ที่เห็นนั้น เขาเห็นจริง แต่สิ่งที่ถูกเห็น ไม่จริง".

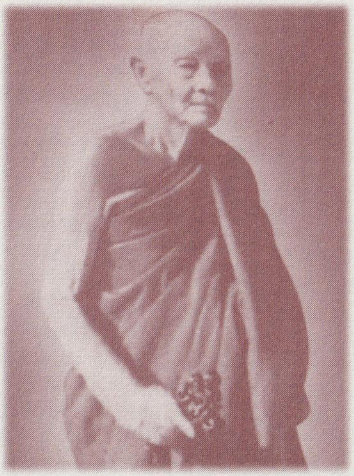

แนะวิธีละนิมิต

ถามหลวงปู่ว่า นิมิตทั้งหลายแหล่ หลวงปู่บอกว่ายังเป็นของภายนอกทั้งหมด จะเอามาทำอะไรยังไม่ได้ ถ้าติดอยู่ในนิมิตนั้นก็ยังอยู่แค่นั้น ไม่ก้าวต่อไปอีก จะเป็นด้วยเหตุที่กระผมอยู่ในนิมิตนี้มานานหรืออย่างไร จึงหลีกไม่พ้น นั่งภาวนาทีไร พอจิตจะรวมสงบก็เข้าถึงภาวะนั้นทันที หลวงปู่โปรดให้แนะวิธีละนิมิตด้วยว่า ทำอย่างไรจึงจะได้ผลฯ

หลวงปู่พูดว่า

"เออ นิมิตบางอย่างมันก็สนุกดี น่าเพลิดเพลินอยู่หรอก แต่ถ้าติดอยู่แค่นั้นมันก็เสียเวลาเปล่า วิธีละได้ง่ายๆ ก็คือ อย่าไปดูสิ่งที่ถูกเห็นเหล่านั้น ให้ดูผู้เห็น แล้วสิ่งที่อยากเห็นก็จะหาย ไปเอง".

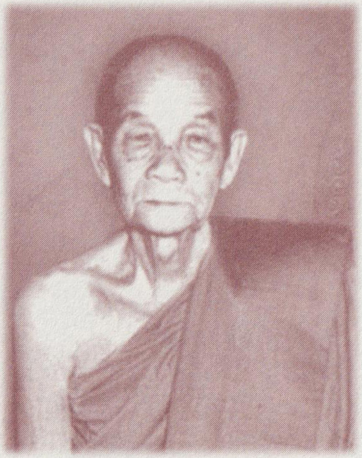
เดินทางลัดที่ปลอดภัย

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๖ ก่อนที่หลวงปู่จะกลับจากโรงพยาบาลจุฬาฯ ได้ชักชวนกันทำบุญถวายสังฆทาน เพื่ออุทิศส่วนกุศลแด่บรรพชนที่สร้างโรงพยาบาลฯ ที่ล่วงลับไปแล้วฯ

เมื่อพิธีถวายสังฆทานผ่านพ้นไปแล้ว มีนายแพทย์และนางพยาบาลจำนวนหนึ่งเข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่ แสดงความดีใจที่หลวงปู่หายจากอาพาธครั้งนี้ พร้อมทั้งกล่าวปิยวาจาว่า หลวงปู่มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงดี หน้าตาสดใสเหมือนกับไม่ได้ผ่านการอาพาธมา คงจะเป็นผลมาจากที่หลวงปู่มีภาวนาสมาธิจิตดี พวกกระผมมีเวลาน้อย หาโอกาสเพียรภาวนาสมาธิได้ยาก มีวิธีใดบ้างที่จะปฏิบัติได้ง่าย ๆ หรือโดยย่อที่สุดฯ

หลวงปู่ตอบว่า

“มีเวลาเมื่อไร ให้ปฏิบัติเมื่อนั้น การฝึกจิต การพิจารณาจิตเป็นวิธีลัดที่สุด”.

ทั้งหมดอยู่ที่ความประพฤติ

ตลอดชีวิตของหลวงปู่ ท่านไม่เคยยอมรับการถือฤกษ์งามยามดีอะไรเลย แม้จะถูกถามหรือถูกขอให้บอกเพียงว่า จะบวชวันไหน จะสึกวันไหน หรือวันเดือนปีไหนดี หรือเสียอย่างไร หลวงปู่ก็ไม่เคยเผลอเออออด้วย มักจะพูดว่า วันไหน เดือนไหน ก็ดีทั้งนั้นแหละ คือ ถ้ามีผู้ขอเช่นนั้น ท่านมักให้เขาหาเอาเอง หรือมักบอกว่าวันไหนก็ได้ ถ้าสะดวกดีแล้วเป็นฤกษ์ดีทั้งหมด

หลวงปู่สรุปลงว่า

"ทุกอย่างรวมอยู่ที่ความประพฤติ คือ ฤกษ์ดี ฤกษ์ร้าย โชคดี โชคร้าย เรื่องเคราะห์ กรรม บาป บุญ อะไรทั้งหมดนี้ล้วนออกไปจากความประพฤติของมนุษย์ทั้งนั้น".

เขาต้องการอย่างนั้นเอง

แม้จะมีคนเป็นกลุ่มอยากฟังความคิดเห็นของหลวงปู่เรื่องเวียนว่ายตายเกิด ยกบุคคลมาอ้างว่า ท่านผู้นั้นผู้นี้สามารถระลึกชาติย้อนหลังได้หลายชาติว่า ตนเคยเกิดเป็นอะไรบ้าง และใครเคยเป็นแม่เป็นญาติกันบ้างฯ

หลวงปู่ว่า

"เราไม่เคยสนใจเรื่องอย่างนี้ แค่อุปจารสมาธิก็เป็นได้แล้วทุกอย่างมันออกไปจากจิตทั้งหมด อยากรู้อยากเห็นอะไร จิตมันบันดาลให้รู้ให้เห็นได้ทั้งนั้น และรู้ได้เร็วเสียด้วย หากพอใจเพียงแค่นี้ ผลดีที่ได้ก็คือ ทำให้กลัวการเวียนว่ายตายเกิดในภพที่ตกต่ำ แล้วก็ตั้งใจทำดี บริจาคทาน รักษาศีล แล้วก็ไม่เบียดเบียนกัน พากันกระหยิ่มยิ้มย่องในผลบุญของตน

ส่วนการที่จะขจัดกิเลสเพื่อทำลายอวิชชา ตัณหา อุปาทาน เข้าถึงความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงนั้น อีกอย่างหนึ่งต่างหาก".

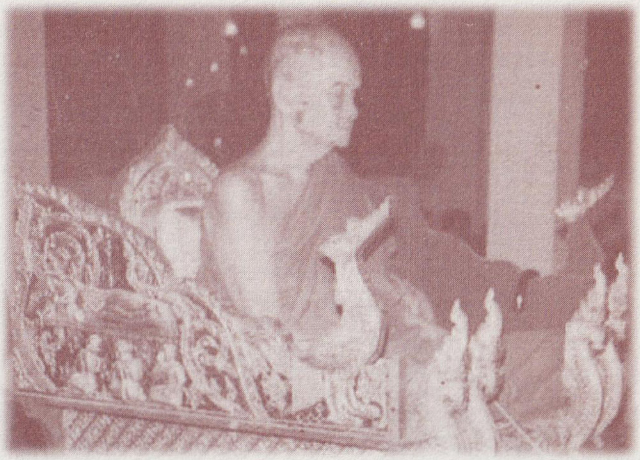

ผู้เข้าใจธรรมถูกต้อง...หายาก

เมื่อไฟไหม้จังหวัดสุรินทร์ครั้งใหญ่ได้ผ่านไปแล้ว ผลคือความทุกข์ยาก สูญเสียสิ้นเนื้อประดาตัว และเสียใจอาลัยอาวรณ์ในทรัพย์สิน ถึงขั้นเสียสติไปก็หลายราย วนเวียนมาลำเลิกให้หลวงปู่ฟังว่า อุตส่าห์ทำบุญเข้าวัด ปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ทำไมบุญกุศลจึงไม่ช่วย ทำไมธรรมะจึงไม่ช่วยคุ้มครอง ไฟไหม้บ้านวอดวายหมด แล้วเขาเหล่านั้นเลิกเข้าวัดทำบุญไปหลายราย เพราะธรรมะไม่ช่วยเขาให้พ้นจากไฟไหม้บ้านฯ

หลวงปู่ว่า **"ไฟมันทำตามหน้าที่ของมัน...**

ธรรมะไม่ได้ช่วยใครในลักษณะนั้น หมายความว่า ความอันตรธาน ความวิบัติ ความเสื่อมสลาย ความพลัดพรากจากกัน สิ่งเหล่านี้มันมีประจำโลกอยู่แล้ว ทีนี้ผู้มีธรรมะ ผู้ปฏิบัติธรรมะ เมื่อประสบกับภาวะเช่นนั้นแล้ว จะวางใจอย่างไรจึงจะไม่เป็นทุกข์อย่างนี้ต่างหาก ไม่ใช่ธรรมะช่วยไม่ให้แก่ ไม่ให้ตาย ไม่ให้หิว ไม่ให้ไฟไหม้ ไม่ใช่อย่างนั้น".

มีเวทนาหนัก แต่ไม่หนักด้วยเวทนา

หลวงปู่อาพาธหนักอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ เป็นวันที่ ๑๗ ของการอยู่โรงพยาบาล คืนนั้น หลวงปู่มีอาการอ่อนเพลียอย่างมากถึงต้องให้ออกซิเจนช่วยหายใจโดยตลอด เวลาดึกมากแล้วคือหกทุ่มกว่า ท่านอาจารย์ยันตระ พร้อมด้วยบริวารหลายท่าน เข้าไปขอกราบเยี่ยม หลวงปู่เห็นเป็นกรณีพิเศษ จึงให้ท่านเข้าไปกราบเยี่ยมได้ หลวงปู่นอนตะแคงขวา หลับตาตลอด เมื่อคณะของท่านอาจารย์ยันตระกราบนมัสการแล้ว ท่านอาจารย์ยันตระขยับก้มไปชิดหูหลวงพ่อ แล้วถามว่า "หลวงปู่ยังมีเวทนาอยู่หรือ"ฯ

หลวงปู่ตอบว่า

"เวทนากับร่างกายนั้น มีอยู่ตามธรรมชาติของมัน แต่ไม่ได้เสวยเวทนานั้นเลย".

อาพาธครั้งสุดท้าย

หลวงปู่กลับจากการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลในครั้งนั้น ไม่ได้หมายความว่าท่านหายจากโรคอย่างเด็ดขาดแต่ประการใด หากแต่ว่าท่านอาศัยความอดทนอย่างยิ่ง และดำรงอยู่ต่อมาได้เพียงแปดเดือนเท่านั้น ในโอกาสที่เป็นวันคล้ายวันเกิดของท่านคือครบรอบ ๙๖ ปี ได้จัดงานทำบุญฉลองเป็นกรณีพิเศษ หลวงปู่เริ่มมีอาการผิดปกติ คือ อ่อนเพลียอย่างมาก กระสับกระส่าย และจับไข้เป็นครั้งคราว อาตมากราบเรียนท่านว่า ขอนำท่านไปโรงพยาบาลจุฬาฯ อีกครั้ง ท่านบอกว่าไม่ต้องไป และพูดสำทับว่าห้ามเอาท่านไป เพราะถึงไปก็ไม่หาย เรียนท่านว่า เมื่อก่อนหลวงปู่เป็นหนักกว่านี้ยังหาย ครั้งนี้หลวงปู่เป็นไม่มาก ต้องหายแน่ ๆ

ท่านว่า

"นั่นมันคราวก่อน นี่มันไม่ใช่คราวก่อน".

ลักษณาการเข้าสู่มรณภาพ

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๖ ตั้งแต่เวลาบ่ายโมงผ่านไปแล้ว อาการป่วยก็ทรงๆ อยู่ แต่สีผิวพรรณวรรณะสดใสเปล่งปลั่งอย่างผิดปกติ ทั้งพระและคฤหัสถ์ก็มาร่วมงานจำนวนมาก ทั้งพระบ้านและพระป่าฯ

เวลา ๑๕.๐๐ น. พระเถระฝ่ายป่าได้เข้าไปถวายสักการะที่กุฏิหลวงปู่จำนวนมาก ท่านลุกขึ้นสนทนาธรรมะและแนะแนวข้อปฏิบัติธรรมให้ท่านสานุศิษย์เหล่านั้นฟังด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน และลำดับกระแสธรรมข้อปฏิบัติไปตลอดสาย เหมือนหนึ่งแก้ข้อข้องใจให้ท่านเหล่านั้นฟัง เป็นการทบทวนข้อปฏิบัติที่ท่านเคยสอนมาฯ

เวลาดึกใกล้สี่ทุ่มเข้าไปแล้ว หลวงปู่จึงให้พาท่านออกมาข้างนอกกุฏิ แล้วใช้สายตามองไปรอบๆ บริเวณวัดอย่างละเอียดอ่อน ซึ่งหามีใครทราบไม่ว่า นั่นเป็นการมองดูอะไรๆ ครั้งสุดท้ายแล้ว.

ทบทวนธรรมานุสติครั้งสุดท้าย

เวลาสี่ทุ่มผ่านไป หลวงปู่ให้พาท่านเข้าห้องนอนเหมือนเดิม ท่านอยู่ในอิริยาบถนอนหงายหนุนหมอนสูง ให้พระที่อยู่ในห้องแปดเก้ารูปสวดมนต์เจ็ดตำนานย่อให้ฟัง จบแล้วสั่งให้สวดสติสัม-โพชฌงค์ ๓ จบ แล้วให้สวดปฏิจจสมุปบาทอีก ๓ รอบ หลังจากนั้นหลวงปู่ให้สวดมหาสติปัฏฐานสูตรให้ฟัง พระในที่นั้นไม่มีองค์ไหนสวดได้สักองค์ ท่านบอกให้เปิดหนังสือสวด เผอิญหนังสือก็ไม่มีอีก เดชะบุญที่ท่านอาจารย์พูนศักดิ์ซึ่งอยู่เฝ้ารักษาพยาบาลหลวงปู่ตลอดมา มีหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวงติดมาด้วย จึงหยิบมาเปิดหาพระสูตรนั้น มัวพลิกหาอยู่เป็นเวลานาน หลวงปู่สั่งว่าเอามานี่ ท่านหยิบเอามาเปิดเองโดยไม่ต้องดู แล้วบอกว่าสวดตรงนี้ ทำให้พระทุกองค์แปลกใจมาก เพราะตรงกับมหาสติปัฏฐานสูตรพอดี คือหน้า ๑๗๒ พระสูตรนี้ยาวมาก ใช้เวลาสวดให้หลวงปู่ฟังนานถึง ๒ ชั่วโมงกว่าจึงจบ ท่านฟังโดยอาการอันสงบ.

ปัจฉิมพจน์ของหลวงปู่

เมื่อหลวงปู่ฟังพระสวดมหาสติปัฏฐานจบลงแล้ว สักครู่หนึ่งต่อมา ท่านกล่าวปรารภถึงลักษณาการที่พระพุทธเจ้าเข้าสู่ปรินิพพานตั้งแต่เริ่มต้นมาจนตลอด ซึ่งจะขอจับเอาใจความตอนท้ายไว้ในที่นี้ว่า

"พระพุทธเจ้า พระองค์ไม่ได้เข้าสู่นิพพานในฌานสมาบัติอะไรที่ไหนหรอก เมื่อพระองค์ออกจากจตุตถฌานแล้ว จิตขันธ์หรือนามขันธ์ ก็ดับพร้อม ไม่มีอะไรเหลือ นั่นคือพระองค์ดับเวทนาขันธ์ในภาวะจิตอื่น หรือวิถีจิตอันปรกติของมนุษย์ ครบพร้อมทั้งสติและสัมปชัญญะ ไม่ถูกภาวะอื่นใดมาครอบงำอำพรางให้หลงใหลใดๆ ทั้งสิ้น เป็นภาวะแห่งตนเองอย่างบริบูรณ์ ภาวะอันนั้นจะเรียกว่า มหาสุญญตา หรือจักรวาฬเดิม หรือเรียกว่าพระนิพพาน อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เราปฏิบัติมาก็เพื่อเข้าถึงภาวะอันนั้นเอง".

วจีสังขารหรือวาจาของหลวงปู่ก็สิ้นสุดลงเพียงแค่นี้

ปุจฉา-วิสัชนาธรรม

ความจริงก็มีเท่านี้

หลวงปู่ขาว อนาลโย

(๒๘ ธันวาคม ๒๔๓๑-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖)

อริยสงฆ์แห่งวัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ขาว อนาลโย
อัตตาสัมมาปณิธิ ตั้งตนในที่ชอบ
ท่านกล่าวว่าเป็นมงคลอันประเสริฐสุด
ให้มีสติควบคุมใจของตน
อันนี้ก็ชื่อว่าตั้งตนไว้ในที่ชอบอย่างสูงสุด

ความจริงก็มีเท่านี้

ปุจฉา-วิสัชนาธรรม

หลวงปู่ขาว อนาลโย

การเทศนาสั่งสอนประชาชนพระเณรท่านก็สอนมามากต่อมาก การโต้ตอบปัญหาข้อข้องใจที่มีผู้มาถาม ท่านก็ตอบเพื่อความเข้าใจแก่ประชาชนพระเณรมามากต่อมากเช่นเดียวกัน อันดับต่อไปนี้จึงขอนำปัญหาคำถามคำตอบของท่านมาลงในที่นี่พอประมาณ โปรดอ่านด้วยความพิจารณาหาสาระซึ่งอาจจะเกิดประโยชน์เท่าที่ควร

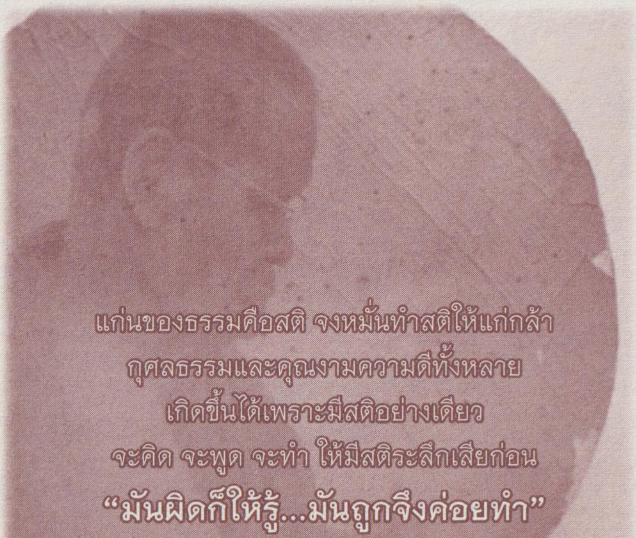
ถาม : หลวงปู่ครับ ขอประทานโอกาสถามปัญหาปู่พอหายกังวลบ้าง ฟังเทศน์ปู่ก็ฟังมามากพอควร แต่ยังไม่เคยถามปัญหาข้อข้องใจใด ๆ กับหลวงปู่บ้างเลย จึงขอกราบเรียนถามบ้างว่า ได้ทราบจากเขาเล่าให้ฟังว่าหลวงปู่เคยสร้างวาสนาบารมีมามากใช่ไหมปู่

ตอบ : จะว่าใช่ก็ใช่ ถ้าจะไม่หาแง่หาเรื่องราวว่าปู่คุยโม้นะ ส่วนมากโลกมักแส่หาโทษมากกว่าหาคุณธรรมที่ควรหากัน ปู่จึงไม่อยากคิดและพูดในเรื่องทำนองนี้ กลัวคนเป็นโทษแทนที่จะเป็นคุณ

ถาม : หลานถามเพื่อเข้าใจประดับใจจริง ๆ ปู่กรุณาโปรดสัตว์ผู้ยากจนเกิด

ถาม : ดังที่กราบเรียนถามแล้วว่า ได้ทราบมาว่าปู่เคยสร้างวาสนาบารมีมามากใช่ไหม

ตอบ : ใช่ เชื่อแน่ว่าได้สร้างมามากพอควร ทางโลกเคยเป็นเศรษฐีกฎุมพีมามากต่อมาก ตลอดเคยเป็นพระราชามหากษัตริย์ก็เคยเป็นมาหลายชาติจนไม่อาจพรรณนาให้จบสิ้นในความเป็นมาของตนได้ ฉะนั้น การท่องเที่ยวในวัฏฏสงสารเกี่ยวกับการเกิดการตาย ปู่จึงไม่สงสัย และเบื่อเต็มประดา จึงได้ออกบวชเพื่อแสวงหาความพ้นจากการเกิด-ตาย อันเปรียบเหมือนเรือนจำขังสัตว์ผู้ต้องโทษ

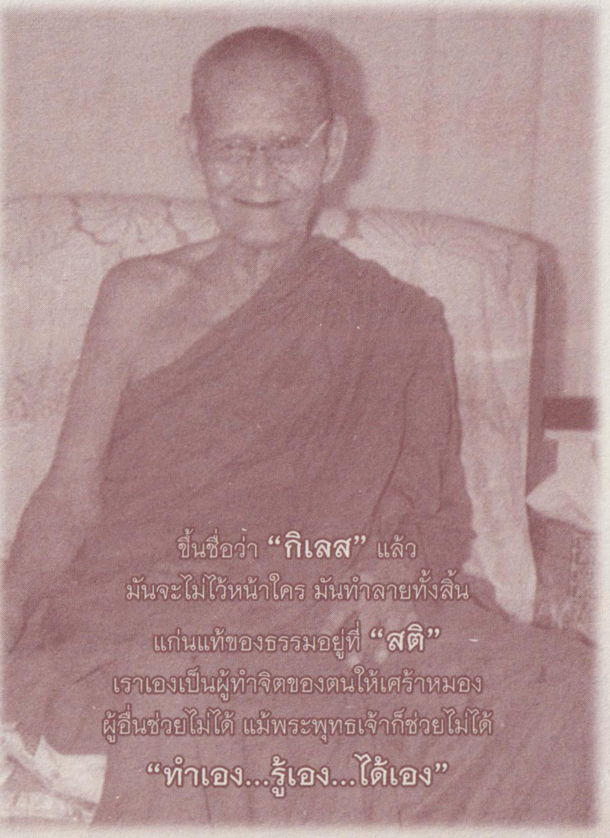

ถาม : แต่ในชาติปัจจุบันนี้ ทำไมปู่จึงมาเกิดในสกุลชาวนา ที่โลกปัจจุบันถือกันว่าเป็นสกุลต่ำต้อยด้อยศักดิ์ศรี ทั้งหน้าที่การงานตลอดผลรายได้ก็ต่ำต้อยน้อยหน้า ไม่ทัดเทียมเขา ไม่สมกับเป็นสกุลที่เลี้ยงหนุนคนทั้งแผ่นดินให้มีชีวิตลมหายใจอยู่ได้ตลอดมาบ้างเลย ทำไมปู่จึงไม่ไปเกิดในสกุลพ่อค้ามหาเศรษฐีมีเงินมาก ๆ และไปเกิดในสกุลเจ้านายผู้สูงศักดิ์ทรงอำนาจวาสนา วาจาสิทธิ์ขาด คนขยาดกันทั่วดินแดนเล่าปู่

ตอบ : อันสกุลที่ว่าสูงหรือต่ำนั้น บรรดาสัตว์โลกผู้อยู่ใต้อำนาจกฎแห่งกรรมย่อมมีทางเกิดได้ด้วยกัน อย่าว่าแต่ปู่คนเดียวเลย แม้แต่ภพชาติสูงต่ำนั้นเป็นสายทางเดินของสัตว์โลกผู้มีกรรมจำต้องเดินต้องผ่านเหมือนกันหมด คนมีวาสนามากก็ผ่าน คนมีวาสนาน้อยก็ผ่านภพกำเนิดสกุลต่าง ๆ ดังกล่าวมา เช่น หลานเป็นพระเจ้าฟ้าเจ้าคุณ มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ หลานจากที่นี่ไปกรุงเทพฯ ด้วยเท้าก็ดี ด้วยรถยนต์รถไฟก็ดี ด้วยเรือเหาะเรือบินก็ดี หลานจำต้องผ่านดินฟ้าอากาศเย็นร้อนอ่อนแข็งที่สูงๆ ต่ำๆ ซึ่งมีอยู่ตามรายทางเรื่อยไป จนถึงจุดที่หมายคือกรุงเทพฯ โดยไม่อาจสงสัย

การเกิดในสกุลสูงๆ ต่ำๆ ตลอดภพชาติต่างๆ กันนั้น สัตว์โลกเกิดตามวาระกรรมของตนมาถึง แม้จะทรงบุญหนักศักดิ์ใหญ่ แต่เมื่อถึงวาระกรรมของตนที่ควรจะเสวยอย่างไร ก็จำต้องเสวยตามรายทางคือภพชาตินั้นๆ

เท่าที่ปู่มาเกิดในสกุลชาวนา ปู่ก็ไม่เสียอกเสียใจ ไม่น้อยเนื้อต่ำใจ เพราะปู่ถือว่าปู่มาเกิดตามวาระกรรมของปู่เอง ปู่จึงไม่ตำหนิติเตียนบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ตลอดญาติมิตรพี่น้องที่เกิดร่วมและใกล้ชิดสนิทกันว่ามาให้โทษปู่ มันเป็นกรรมของใครของเรา ดังธรรมที่ท่านสอนไว้ไม่มีผิด ไม่มีที่คัดค้าน ปู่ยอมรับธรรมท่านอย่างซึ้งใจไม่มีวันถอนเลย

ถาม : ปู่ ก็โลกเขาว่าสกุลชาวนาเป็นสกุลต่ำนี่ หลานถึงไม่อยากให้ปู่มาเกิด อยากให้ปู่เกิดในสกุลสูงๆ กว่านี้ หลานๆ จะได้ภูมิใจ

ตอบ : ภูมิใจบ้าๆ บอๆ อะไร สกุลชาวนานั้นมันต่ำต้อยที่ตรงไหน คนทั้งโลกได้อาศัยข้าวในท้องนาของชาวนาตลอดมาจึงพยุงชีวิตร่างกายมารอดมิใช่หรือ ที่ถูกตามความจริงควรชมเชยว่า **สกุลชาวนาคือสกุลเลี้ยงโลก** คือสกุลพ่อสกุลแม่ของมนุษย์ทั้งโลก ด้วยความเป็นคนกตัญญู รู้บุญรู้คุณของสิ่งเลี้ยงดูของผู้เลี้ยงดู แล้วสกุลชาวนาต่ำที่ตรงไหนลองว่ามาซิ งานในโลกนี้งานอะไรจะทุกข์ลำบากยิ่งกว่างานทำนา คราดไถ ตกกล้า ปักดำ เก็บเกี่ยว รักษานาด้วยการเปิดน้ำ ปิดน้ำ ทำคลองส่งน้ำ ไม่ได้หลับตื่น ลืมตาตลอดฤดูกาลทำนา นับแต่เริ่มลงคราดไถจนถึงตีถึงฟาด นวด ตลอดขนขึ้นใส่ยุ้งใส่ฉางอันเป็นวาระสุดท้ายแห่งมหันตทุกข์สกุลชาวนา ใครจะอดจะทนขยันหมั่นเพียร บึกบึนยิ่งกว่าชาวนาชาวสวนเล่า งานใดที่ดีเด่นพอจะนำมาคุยอวดงานทำนา ทำไร่ ทำสวน การเพาะปลูกต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นงานที่ต้องใช้ความอดความทนความบึกบึนกว่างานใดๆ ของโลกมนุษย์ หิวก็ยอมทน กระหายก็ยอมทน ทุกข์ขนาดไหนก็ยอมอด ยอมทน หลังสู้ฟ้าสู้ฝน หน้าสู้ตมสู้โคลน ทนร้อนทนหนาวทนแดดทนฝนชนิดตกนรกทั้งเป็นกว่าจะได้ข้าวเปลือกเผือกมันมาเลี้ยงคนทั้งโลก ร่างกายแทบบรรลัย จิตใจเหี่ยวห่อชนิดพูด

ไม่ออกบอกไม่ถูกทั้งสิ้น แล้วจะไปชมใครผู้ใดว่าเก่งกว่าพวกชาวไร่ชาวนาเหล่านี้ จะควรตำหนิว่าชาวนาเป็นสกุลต่ำที่ตรงไหน ถ้าตำหนิว่าเขาต่ำจริง เราคนสกุลสูงและสูงๆ ก็อย่ากินข้าวและเผือกมันของเขาซิ มันจะเสียเกียรติของคนลืมตนเย่อหยิ่ง ปล่อยให้ตายเสียจะได้ไม่หนักโลกของชาวนาที่หาข้าวมาให้กิน กินแล้วไม่รู้จักบุญคุณยกย่องส่งเสริมกัน นี่คือมนุษย์ประเภทลืมตัวมั่วความเย่อหยิ่งจองหองลำพองตน อย่าถือมาเป็นอารมณ์ให้หนักใจ จงถือท่านผู้ดีมาเป็นคติตัวอย่าง จะไม่เสียทางเดินเพื่อความเป็นคนดีของโลกที่ยังต้องการคนดีอยู่มากมาย ถ้ามีแต่ประเภทลืมตัวมั่วสุมกับสิ่งทำลายสังคม โลกต้องโกลาหล วุ่นวายและฉิบหายวายปวงได้ไม่สงสัย

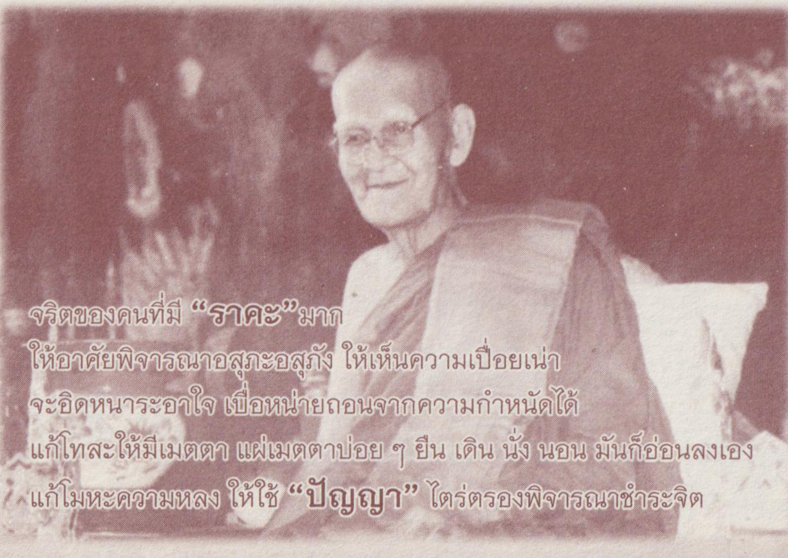

ถาม : เท่าที่ปู่มาเกิดในสกุลชาวนาในชาตินี้ ปู่พอใจอยู่หรือ มองๆ ดูปู่แล้ว ไม่เห็นทะเยอทะยานกับอะไรนี่ มากราบเมื่อไร ฟังปู่เทศน์โปรดทีไร เห็นมีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส เมตตาสงสารลูกหลาน ตลอดจนคิดในใจ อยากกราบถามบ้างว่า ปู่ยังอยากเกิดในสกุลสูงกว่าสกุลชาวนาอยู่หรือเปล่า

ตอบ : คราวเป็นฆราวาสมันก็คิดบ้าๆ เหมือนโลกตื่นลมเขาเหมือนกันว่าตนเป็นลูกชาวนา วาสนาน้อย คิดอยากเป็นเจ้าเป็นนายกับเขาเหมือนกัน อย่างน้อยได้เป็นครูสอนนักเรียนก็ยังดี แต่เราคนจนหาเลี้ยงแม่เลี้ยงน้อง พอรู้สึกตัวว่ามีฐานะยากจน ไม่มีเวลาเรียน และไม่มีทุนเรียนหนังสือ ดังนี้แล้วก็หยุดคิดหยุดกังวลใจกับเรื่องนี้ พอมาบวชปฏิบัติธรรมไปเรื่อยๆ ความรู้สึกกับธรรมเริ่มซึมซาบเข้าถึงกันวันละเล็กละน้อย ความที่เคยคิดว่าตนเป็นคนอาภัพวาสนาเป็นลูกชาวนาก็ค่อยๆ หายไปๆ จนกลายเป็นความรู้สึกว่าจะเกิดในสกุลใดก็คือสกุลมนุษย์ ที่ต้องตะเกียกตะกาย หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเพื่อความอยู่รอดเหมือนๆ กันไปเรื่อยๆ ตราบเท่าทุกวันนี้ซึ่งแก่มากแล้ว มันเลยมีความรู้สึกไปคนละโลก และความรู้สึกไปในแง่ที่โลกเขาไม่ค่อยคิด หรือไม่คิดกันเสียแล้วทุกวันนี้

ถาม : คิดอย่างไรล่ะปู่ คณะหลานอยากฟัง ปู่เมตตาด้วย

ตอบ : เพียงแต่ธาตุขันธ์ซึ่งรับผิดชอบมาตั้งแต่วันเกิดรู้เดียงสาภาวะเรื่อยมาแต่ต้นภพชาติ พอมาถึงเดี๋ยวนี้มันก็รับผิดชอบกันไม่ได้อยู่แล้วว่าไม่ให้หกให้ล้ม มันก็หกก็ล้มก็ซัดก็เซก็หกคะเมนเทนเท่ให้เห็นอยู่ทุกเวลาต่อหน้าต่อตา ต้องเป็นภาระของคนอื่นช่วยดูแลรักษาตลอดอิริยาบถ จนถึงวันสุดท้ายคือแตกสลายของขันธ์นี้ แล้วจะให้ปู่ทะเยอทะยานเหาะเหินเดินเมฆไปยินดีอยากได้สมบัติเงินทองสวรรค์วิมานที่ไหนอีก ซึ่งล้วนแต่เป็น อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา จะพังทลายด้วยกันทั้งสิ้น ที่ไหนไม่อยู่ใต้อำนาจของกฎ **อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา** นี้ปู่ต้องการและยินดีกับที่นั่นเท่านั้นทุกวันนี้

ถาม : ที่ไม่อยู่ใต้อำนาจของกฎ อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา นั้น มันคืออะไรที่ไหนล่ะปู่ หลานก็อยากไปเหมือนกันนี่

ตอบ : เพียงแต่บอกให้ไหว้พระสวดมนต์ภาวนาบ้าง อย่างน้อยเวลาจะหลับนอนยังพากันขี้เกียจ ก็ที่นั่นที่ไม่มีกฎ อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา เข้าไปยึดครอง นั้นไม่ใช่ที่เป็นที่บรรจุคนขี้เกียจ พระเณรเถรชี คหบดี ขี้เกียจนี่ ถ้าหลานๆ ยังขืนขี้เกียจไหว้พระสวดมนต์ ให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนาอยู่ ก็จะไปเกิดเรื่องกับสถานที่และผู้คนในที่นั่นเข้าอีกก็จะยุ่งกันใหญ่ ฉะนั้น จงพากันพยายามปรับตัวปรับใจให้เข้าสู่ศีล สู่ธรรม ขจัดความขี้เกียจขี้คร้านออกโดยลำดับก่อน ค่อยพิจารณากันใหม่ในขั้นต่อไป

ถาม : คำว่า ที่นั่น ปู่ไม่เห็นบอกหลาน เห็นแต่จะไปทะเลาะกับที่และคนในที่นั่นอย่างเดียว ส่วนที่นั่นคือที่เช่นไรปู่ยังไม่บอก นี่หลานกำลังกระหายอยากฟัง โปรดด้วยปู่

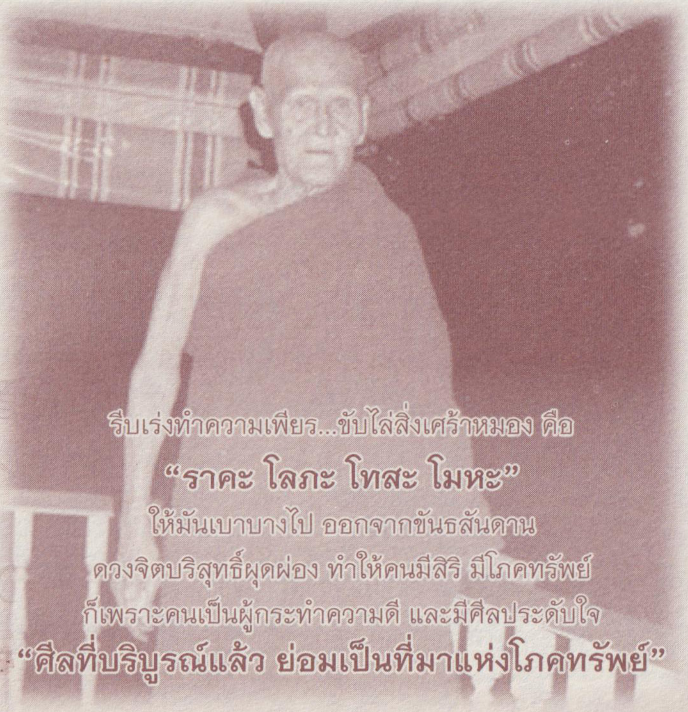
ตอบ : คือ**พระนิพพาน**อย่างไรล่ะหลาน ไม่มีสกุลใดเลิศประเสริฐกว่าสกุลคือพระนิพพานนี้ ปู่จึงต้องการสกุลนี้อย่างหนักเรื่อยมา แต่ตอนนี้ขันธ์ปู่แก่มากแล้ว ใจปู่ก็คงจะแก่ชราเช่นขันธ์กระมัง ใจจึงหมดความอยากความต้องการใดๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งที่ที่ต้องการมากๆ นี้ด้วย ทุกวันนี้ปู่ไม่อยากอะไร ยังมีชีวิตอยู่ปู่ก็ไม่อยาก ตายไปเสียปู่ก็ไม่อยาก ไปนิพพานเสียปู่ก็ไม่อยาก ใจมันหมดความอยากใดๆ เสียแต่ไม่ได้กินได้ดื่มแล้วเวลานี้ จะว่าถูกหรือผิด ปู่ก็พูดความจริงให้หลานๆ ฟัง จงพากันฟังแล้วพิจารณาด้วยดีนะ

ปรากฏว่าหลานๆ ของปู่เงียบเชียบไปตามๆ กัน ดูอาการอายปู่มาก ไม่คิดว่าจะได้ยินคำนี้ขึ้นมา อายที่ถามท่านแบบเด็กๆ เกินไป ปู่เห็นท่าไม่สนิทใจ จึงหาอุบายพูดเลียบๆ เคียงๆ ไปทางอื่นเสียบ้าง เพื่อเปลี่ยนรสเปลี่ยนชาติ แล้วหลานๆ ก็วกกลับไปสกุลชาวนาของปู่อีก เพราะยังไม่หายข้องใจ ที่ปู่เคยเป็นคนทุกข์ลำบากมาตั้งแต่เป็นฆราวาส ไม่น่าจะเป็นผู้ทรงศีลทรงธรรมอันล้ำเลิศอย่างนี้ แต่ทำไมปู่จึงเลิศประเสริฐ เป็นที่เคารพเลื่อมใสของปวงชนมากมายนัก

ถาม : ถ้าอย่างนั้น คำว่าสกุลสูงหรือต่ำก็ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคกับนิสัยวาสนาบารมีของมนุษย์และสัตว์ทั่วไตรภพซิใช่ไหมปู่

ตอบ : ใช่ คนเป็นคน สัตว์เป็นสัตว์ คนดีเป็นคนดี คนชั่วเป็นคนชั่ว คนบุญเป็นคนบุญ คนบาปเป็นคนบาป หากสับปนระคนกันในหมู่มนุษย์และสัตว์ทั่วไตรภพมาดั้งเดิม ไม่มีใครหรือสิ่งใดลบล้างได้ **เพราะนั่นเป็นกฎแห่งกรรมประจำสัตว์โลกมาดั้งเดิม** ท่านจึงสอนไม่ให้ประมาทกันและกัน เพราะคำว่า กรรม เป็นสิ่งละเอียดสุขุมมากเกินกว่าสติปัญญาธรรมดาและความรู้วิชาของสามัญชนทั่วๆ ไปจะพิสูจน์ให้ถูกต้องหรือตรงตามความจริงแห่งกรรมนั้นๆ ได้ เรื่องเหล่านี้ลึกลับมากสำหรับสามัญชนทั่วๆ ไป มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์เท่านั้นสามารถพิสูจน์สาเหตุแห่งกรรมและผลกรรมนั้นๆ ได้ ดังพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์แสดงไว้เป็นแบบเดียวกันอย่างตายตัวตามหลักความจริงว่า บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี นิพพานมี นานแสนนานกี่ล้านกัป นับล้านกัลป เรียงตามลำดับของพระพุทธเจ้าที่มาตรัสรู้แต่ละพระองค์เรื่อยมาจนถึงพระพุทธเจ้า สมณโคดม องค์ปัจจุบันของชาวพุทธเรา สัตว์โลกก็ยังไม่มีรายใดยอมรับว่ามีว่าเป็นตามนั้นด้วยการรู้การประจักษ์ตน ทั้งนี้เพราะถูกกิเลสตัวมืดมิดปิดทวารมันปิดหูปิดตาปิดใจเอาไว้อย่างมิดชิด เหมือนคนตาบอดหูหนวก ไม่สามารถสัมผัสรับรู้สิ่ง

ที่มีอยู่ทั้งหลายด้วยตาด้วยหูที่บอดหนวกของตนได้ นอกจากโดนเอาๆ แล้วลูบคลำไปตามประสาของคนตาบอด ไม่มีอะไรรู้และแยบคายไปกว่านั้น ดังคนตาบอดโดนต้นไม้หรือต้นเสา หัวตอ เป็นต้น เจ็บไปเปล่าๆ ไม่มีทางมองเห็นและเข็ดหลาบได้ ต่อไปก็โดนอีกเจ็บอีกอยู่ร่ำไป สัตว์โลกโดนทุกข์โดนบาปกรรมทั้งหลายที่ตนเข้าใจว่าไม่มีก็เช่นเดียวกัน ทั้งๆ โดนทุกข์ก็มองไม่เห็นทุกข์และบาปที่โดนว่ามาจากสาเหตุอันใด เพราะไม่มีปัญญาธรรมมาแก้ให้เห็นและหลุดไปได้ จำต้องยอมรับทุกข์กันอยู่ร่ำไป

ถาม : ถ้าอย่างนั้นที่เขาว่าบาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี ตายแล้วสูญ สัตว์ตายแล้วไม่ได้เกิดอีกต่อไป นั่นก็เพราะกิเลสปิดตาปิดใจเขาใช่ไหมปู่ เขาจึงพูดปฏิเสธสิ่งที่มีอยู่เหล่านั้น ซึ่งพระพุทธเจ้าองค์เอกตรัสไว้ได้ลงคอ

ตอบ : ใช่ ถูกกิเลสปิด ธรรมท่านมิได้ปิด ท่านเปิดเผยทุกสิ่งทุกอย่างตามความมีความเป็น ท่านไม่ลบล้าง ท่านยอมรับสิ่งที่มีอยู่ทุกสิ่งทุกอย่างโดยตลอดทั่วถึง มาตามหลักแห่ง **สวากขาตธรรม** ที่ว่าตรัสไว้ชอบแล้วๆ ไม่มีอะไรเป็นปัญหา ที่ทำให้เกิดปัญหานั้นคือกิเลสทั้งสิ้นต่างหากเป็นตัวสร้างปัญหาใส่หัวใจสัตว์โลก หลานจงเข้าใจเสียแต่บัดนี้ จะได้หมดปัญหาที่กิเลสเสี้ยมสอนให้คิดว่าธรรมเป็นผู้สร้างปัญหา ธรรมสร้างเหตุการณ์ต่างๆ ธรรมเป็นผู้สร้างทุกข์ในหัวใจสัตว์โลก ความจริงแล้วมันคือกิเลส ตัวแสนปลิ้นปล้อนหลอกลวงและต้มตุ๋นตัวฉกาจฉกรรจ์ต่างหาก เป็นตัวสร้างปัญหาให้ยุ่งเหยิงวุ่นวายไม่มีจบไม่มีสิ้นลงได้จากหัวใจสัตว์โลก หมดปัญหานี้สร้างปัญหานั้นขึ้นมา หมดทุกข์นั้นแล้วสร้างทุกข์นี้ขึ้นมา ไม่มีคำว่าหยุดหย่อนผ่อนตัวและพักงานของกิเลส จอมปราชญ์ผู้เห็นเล่ห์เหลี่ยมกลมารยาของมัน จึงกำจัดให้หมดสิ้นไปจากใจ และตำหนิประจานมันให้โลกได้ทราบและตื่นตัวตื่นใจแก้ไขต้านทานความเลวร้ายของมันเรื่อยมา จนถึงจอมปราชญ์องค์ปัจจุบันคือสมณโคดมของชาวพุทธเรา

ถาม : คณะหลานๆ ยังชอบกินเหล้ากันอยู่หรือทุกวันนี้

ตอบ : กินอยู่บ้างเป็นบางครั้งบางคราวปู่ แต่ไม่กินมากและไม่กินตลอดไป กินเพื่อสมัครสมานใจของหมู่เพื่อนและสังคมเท่านั้น ไม่ถึงกับติดมันปู่

ถาม : ปู่ขอถามหลานที่เป็นกันเองบ้าง คงไม่โมโหให้ปู่กระมัง

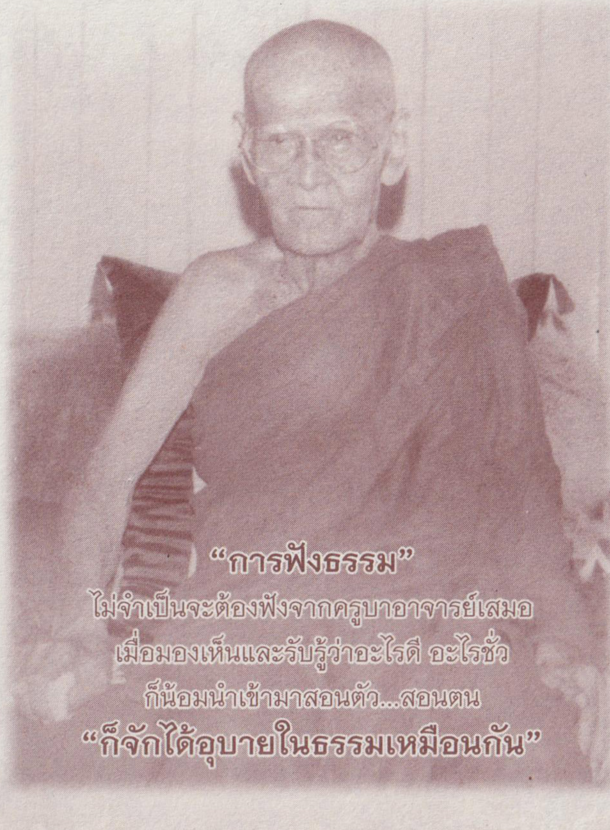
ถามเลยปู่ พวกหลานไม่นึกโมโหให้ปู่แหละ นอกจากอาจนึกขบขันและละอายตัวเองในบางตอนที่ถูกปู่สับเขกเอาบ้างในฐานะปู่กับหลาน

ปู่จะขอถามเล็กน้อยเท่านั้นว่า เด็กๆ เขาไม่กินเหล้าผู้หญิงที่รักศักดิ์ศรีของกุลสตรีตามหลักประเพณีประจำเมืองไทยเรา เธอไม่คิดอุตริกินเหล้ากันเหมือนผู้หญิงจรวดสมัยปัจจุบันนี้ และคนที่เขาไม่กินเหล้าที่กล่าวมาเหล่านี้หลานๆ ยอมรับว่าเขาเป็นคนดีน่ารัก น่าเอ็นดู น่านับถือน่าเคารพไหม

ตอบ : ยอมรับทั้ง ๓-๔ กระทงเลยปู่ แต่น่าหมั่นไส้ผู้หญิงที่ชอบอุตริเป็นนักเลงโต ชอบกินเหล้า เอาเหล้าประดับเกียรติชอบหารบเร้าเย้าแหย่ผู้ชายอันเป็นการขายหน้าสกุลราวกับสุนัขหน้าเดือน ๑๑-๑๒ (ทางภาคอีสานว่า สุนัขเดือน ๙ ซึ่งเป็นหน้าสุนัขคะนอง) หมดยางอายไร้คุณค่า ไม่น่ารักไม่น่าเอ็นดูบ้างเลย นอกจากชวนหมั่นไส้และทุเรศ

เอาล่ะปู่ไม่ตำหนิผู้หญิงฝ่ายเดียว เพราะผู้ชายก็มิใช่เทวบุตรอุตตมะมาจากไหน ผู้ชายก็เป็นคนๆ หนึ่งเช่นเดียวกับผู้หญิงนั่นแล ผู้ชายผิดไม่ดีที่ตรงไหน ปู่ขอพูด ถ้าหลานๆ ไม่โมโหนะ ผู้ชายก็น่าหมั่นไส้ ถ้าจะหมั่นนะแต่ปู่ไม่หมั่น นอกจากสงสารที่เห็นผิดไป

พูดเลยปู่ หลานๆ บอกปู่แล้วว่าจะไม่โมโห นอกจากนึกเสียวๆ เพราะกลัวโดนแผลเป็นเข้าเท่านั้น

ถาม : หลานๆ เคยเห็นพ่อแม่ของเด็กทั้งแผ่นดินนำสุราบาร์เบียร์เครื่องดื่มของมึนเมามากรอกปากลูกๆ ป้อนลูกที่เพิ่งเกิดใหม่ไหม

ไม่เคยเห็นเลยปู่

เมื่อไม่เคยเห็น ลูกๆ ก็ควรยอมรับว่าท่านเป็นพ่อเป็นแม่ที่ดีและฉลาดของคนของเด็ก ๑๐๐% โดยแท้ ไม่กล้านำสิ่งไม่ดี สิ่งที่จะทำให้เสียเด็กเสียคน เข้ามากล้ำกรายลูกๆ เลย ส่วนพวกเราที่เจริญเติบโตมาแล้วไปเที่ยวเสาะแสวงหากินหาดื่มเครื่องดองของมึนเมา ซึ่งทำลายจิตใจธาตุขันธ์และคุณค่าของมนุษย์ ตลอดหน้าที่การงาน ให้ด้อยลงและเสียไป จนกลายเป็นคนไร้ค่าไม่น่านับถือและปรารถนาของสุภาพชนทั่วไปนั้น เป็นคนที่น่าตำหนิทีเดียว วัยปู่เปลี่ยนมานานและมากจนแก่ขนาดนี้แล้ว แต่ใจยังไม่เคยเปลี่ยนจากการตำหนิคนขี้เหล้าเมาสุรา คนสูบฝิ่นกินกัญชายาเสพติดเลย ยังคงตำหนิอยู่อย่างเดิม หลานจึงควรระลึกคำพูดของปู่ไว้ภายในใจ และพากันนำไปปฏิบัติกันบ้าง หลานจะเป็นคนเต็มตัวโดยหลักธรรมชาติ ไม่ต้องมีอะไรมาเสกสรรให้ดีเพราะสิ่งนั้น ให้ดีเพราะสิ่งนี้ ดังเขาเสกสรรกันเกลื่อนแผ่นดิน เช่น เสกสรรปั้นยอว่า คนกินเหล้ามันกล้าหาญดีไม่กลัวใครๆ ทั้งที่เคยขี้ขลาดหวาดกลัวเป็นนิสัยมาแต่กำเนิด นั่นถ้าเป็นหมาก็เป็นหมาที่ไม่รู้จักเสือ มันจะต้องตายเพราะเสือกินหัวมัน ถ้าเป็นคนก็เป็น

คนไม่รู้จักตะบอง ปืน มีด คนนั้นจะต้องตายเพราะตะบอง เพราะอาวุธโดยแท้ไม่สงสัย คนเมาเหล้ากล้าหาญก็เป็นคนประเภทหมาไม่รู้จักเสือนั่นแล จึงควรฟังคำสอนของปู่บ้าง การฟังความอยากความทะเยอทะยานไม่มีขอบเขตของตน ก็เคยฟังและทำตามมันมามากต่อมากแล้ว ผลดีไม่เห็นมี นอกจากผลชั่วติดตัวและน่าตำหนิอยู่ตลอดไป แม้ตายไป แล้วยังไม่มีใครขุดคุ้ยขึ้นมาชมเลย

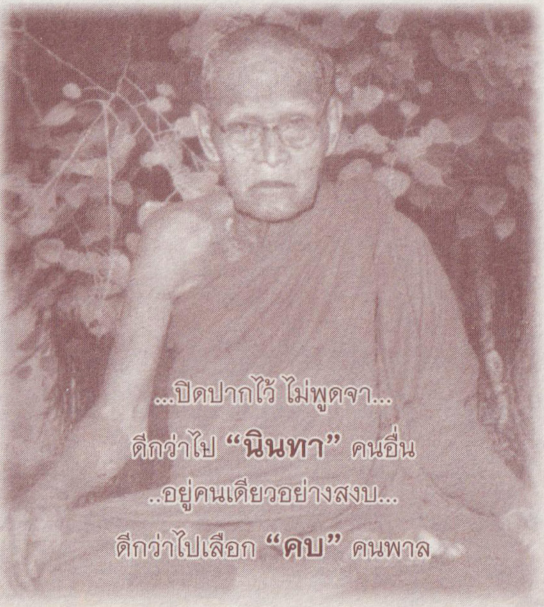
ถาม : กินเหล้ามันบาปหรือปู่ ปู่จึงไม่อยากให้หลานกินกัน กลัวหลานจะเป็นหมาไม่รู้จักเสืออย่างนั้นหรือ

ตอบ : การกินเหล้าหรือของมึนเมาตลอดสิ่งเสพติดและเสียคนนั้น มันจะเป็นบุญพาคนให้ดีและไปสวรรค์นิพพานอย่างไรกัน นอกจากเป็นบาปหาบหามไฟนรกมาเผาตนและครอบครัว ตลอดผู้เกี่ยวข้องโดยลำดับเท่านั้น ยังจะพากันนึกและรอคอยให้สุรายาเมาพาเป็นคนดีและพาไปสวรรค์นิพพานอยู่หรือ จอมปราชญ์ทั้งหลายท่านตำหนิเป็นเสียงเดียวกันมาแต่กาลไหนๆ ว่าการกินเหล้าเป็นบาป ไม่มีชิ้นดีที่น่าชมเชยบ้างเลยเท่านั้น ฉะนั้น หลานจงพากันเข้าใจตามที่ปู่อธิบายให้ฟังด้วยเมตตาสงสารนี้ หลานๆ ฟังเสียงใครๆ ก็ฟังมามากต่อมากและทำตามเขาจนเสียคน บางรายจนเป็นเศษมนุษย์หมดคุณค่าสาระโดยประการทั้งปวงไปเลยก็มี แต่บัดนี้ต่อไปจงพากันใช้ความพินิจพิจารณาฟังเสียงปู่ และนำไปเทียบเคียงกับคำพูดทั้งหลายที่เคยได้ยินได้ฟังมา จะมีแง่ผิดถูกหนักเบาต่างกันอย่างไรบ้าง แล้วเลือกเฟ้นนำไปปฏิบัติ เพราะลมปากของปู่ เป็นเสียงของกระแสธรรมที่ออกมาจากพระทัยที่บริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้า ผิดกับลมปากที่กิเลสราคะตัณหาผลิตหรือปรุงให้กินให้พูดออกมาอยู่มาก ทั้งมีเหตุผลผิดกันราวฟ้ากับดิน

ถาม : ทำไมปู่ สมัยนี้คนจึงชอบเอาเหล้าประดับเกียรติในสังคมน้อยใหญ่ แม้สังคมเด็กก็มีเหล้าออกเป็นเจ้าหน้าเจ้าตาไม่มีเว้นไปเสียแล้ว เด็กกินแล้วเมาทะเลาะกันอึกทึก เห็นตำตามาแล้ว น่าทุเรศจริงๆ แล้วก็อดคิดถึงผู้ใหญ่ทั้งหลายและผู้ปกครองบ้านเมืองไม่ได้ว่ากินเหล้ากันเพื่อประโยชน์อะไร และปกครองกันแบบไหนกันบ้านเมืองจึงเต็มไปด้วยสิ่งเลวร้าย คนเลวร้ายเกลื่อนกลาดระบาดไปทุกแห่งทุกหนไม่ว่าบ้านนอกในเมือง ผู้ใหญ่ผู้น้อย ปัญญาชน และคนโง่เขลามันพอๆ กันเวลานี้

ตอบ : การกินเหล้ามันทำให้คนลืมความทุกข์ ความจน ความโง่ ความมีหนี้สินพะรุงพะรังและภาระต่างๆ ได้บ้างในขณะที่เมาสุรา ซึ่งกำลังหน้าหนาหน้าชาหมดความอาย จึงแสดงกิริยาและคำพูดขวางโลกออกมาในท่ามกลางฝูงชนทุกชั้นได้อย่างเต็มกิริยาและเต็มปากไม่กระดากอาย กลับเรื่องปกติที่เคยมีในตัว เช่น เคยเห็นคนทุกข์ เป็นต้น มาเป็นคนมีสุข เป็นคนมั่งมีเป็นคนฉลาดรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง มีทุกสิ่งทุกอย่างที่โลกรู้และมีกัน วาดลวดลายออกมาอย่างเต็มตัว ไม่กลัวใครจะตำหนิติเตียนและทำลาย เพราะไม่มีสติ ความจริงแล้วก็คือการระบายทุกข์ของคนเมานั่นแล ด้วยเหตุเหล่านี้เป็นส่วนมากทำให้คนชอบดื่มสุรา ส่วนผลดีที่เกิดจากการดื่มสุราอย่างแท้จริงนั้น ยังมองไม่เห็นสำหรับคนตาฝ้าฟางดังปู่นี้ ถ้าจะหาทางออกว่าดื่มสุราแล้ว ทานอะไร

ได้ดี ทานได้มาก ร่างกายมีกำลังอย่างนี้ คำตอบก็จะตามมาว่า ใครจะเป็นนักกินและกินไม่เลือก กินไม่อัดไม่อั้น กินไม่หยุดไม่ถอย กินได้ทุกสิ่งทุกอย่าง กินได้ทุกเวลานาที กินจุ๊บๆ กินจิ๊บๆ กินทั้งกลางวันกลางคืน ปากทำงานเคี้ยวกลืนไม่มีว่างยิ่งกว่ามนุษย์ จนเงินเกลี้ยงกระเป๋าเพราะกินไม่มีประมาณความพอดีเข้าไปแอบซ่อนได้ ไม่จำต้องเที่ยวหายาบำรุงธาตุ มีสุราเป็นต้นมาบำรุงบำเรอมัน เพราะความกินของมนุษย์เป็นน้ำล้นฝั่งอยู่แล้ว นี่หากถามปู่ก็ตอบไปตามประสาพระแก่ร่างกาย แม้จะเอาอะไรในแดนโลกธาตุมาบำรุงมันก็ไม่เหลียวแล มีแต่แย่ท่าเดียว

ถาม : ทำไมปู่พูดเรื่องคนเมาสุราได้อย่างน่าขบขันน่าหัวเราะจริงๆ ทั้งที่ปู่ไม่ใช่คอสุรามาก่อน ปู่นี่ทั้งน่ารักทั้งน่าเคารพเลื่อมใสมากทีเดียว หลานๆ รักปู่มาก

ตอบ : ปู่ก็รักเมตตาลูกหลานเหมือนกัน จึงได้พูดในฐานะลูกหลานสู่กันฟังนี่แหละ อย่าว่าแต่ปู่ที่ไม่ใช่คอสุราที่พูดเรื่องสุราและคนเมาเลยหลาน คนทั้งบ้านทั้งเมืองกระทั่งเด็กๆ ที่เขาไม่ดื่มสุรา เขาก็พูดเรื่องโทษของสุราและโทษของคนเมาสุราได้ เพราะเรื่องพรรค์นี้มันทิ่มหูแทงตาทำลายจิตใจคนอยู่ทุกแห่งทุกหน และทุกเวล่ำเวลา ใครๆ ก็พบก็โดนอยู่ทั่วไป เป็นแต่เขาไม่พูดเท่านั้นเอง เพราะเอือมระอาที่จะพูดให้เสียน้ำลายเปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์ นอกจากผลเสียจะตามมาจากพวกกินยาพิษไม่เบื่อนี้เท่านั้น ใครๆ จึงเก็บไว้ภายในแบบรู้กันเองโดยไม่ต้องแจกแจง

ถาม : คนมีอำนาจกับคนมีวาสนานี้ต่างกันหรือเหมือนกันปู่ เราทั้งหลายเคยได้ยินจนชินหูชินใจว่าคนมีอำนาจ คนมีวาสนา หรือคนมีอำนาจวาสนา แต่ไม่ทราบว่ามีความลึกตื้นหนาบางกว่ากันอย่างไร กราบขอความเมตตาปู่อธิบายให้หลานๆ ฟังบ้าง พอเข้าใจและเป็นแนวทางความคิดและการปฏิบัติต่อไป

ตอบ : คำว่าอำนาจตามหลักธรรมแล้ว เป็นกิ่งก้านออกมาจากวาสนา คนมีวาสนาบารมีมักเป็นคนมีความดิบความดี ได้เป็นใหญ่เป็นโต เป็นเจ้าเป็นนายมียศสูงส่งตามลำดับ และมีอำนาจสั่งการสั่งงานได้ตามหน้าที่และกฎข้อบังคับกฎหมายบ้านเมือง นี่ท่านว่าคนมีอำนาจวาสนาตามจารีตประเพณีของปราชญ์ที่ท่านดำเนินและทรงกันมา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอยู่ใต้ร่มเงาวาสนาบารมีก็ร่มเย็นทั่วหน้ากัน คนที่มีอำนาจวาสนาตามหลักธรรมตัวเองก็สงบชุ่มเย็น กิริยาอาการที่แสดงออกมีสง่าราศี ไม่อาภัพอับเฉา ผู้น้อยก็เคารพรักทั้งต่อหน้าลับหลัง ไม่พากันตั้งข้อรังเกียจเดียดฉันท์และซุบซิบกัน ประชาชนคนธรรมดามองเห็นก็เย็นตาเย็นใจ อยากเข้าใกล้ชิดสนิทสนม ไม่เป็นแบบสุภาพชน เจอคนขี้เมา หลานๆ จงสร้างตัวเพื่อเป็นมิตรเป็นมงคลแก่ตัวและผู้อื่นด้วยการวางตัวประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควร อย่าแสวงหาความดีความเด่นด้วยการเหยียบย่ำหัวใจคน เพราะความประพฤตินั้นๆ มันเป็นผลร้ายแก่ตน แทนที่จะได้ผลดีไป

ตามความเห่อความคึกคะนองไม่เข้าเรื่องเข้าราวของใจ คนเราเสียคนมามากต่อมากจนไม่อาจนับพรรณนาได้เพราะความสำคัญตนและทำตนแบบนี้ คำว่า ความดี คนดี ธรรมเครื่องประดับโลกให้มีความสงบร่มเย็น ปราชญ์ผู้ทรงธรรมและพาดำเนินในทางที่ดีมีอยู่ประจำโลกไม่เคยขาดสูญและไม่เคยล้าสมัย สิ่งเหล่านี้และท่านเหล่านี้แลพยุงโลกให้พอดูได้พออยู่กันได้เรื่อยมา มิใช่สิ่งชั่วคนชั่วเป็นผู้หยั่งโลกให้ร่มเย็น นอกจากทำลายโดยถ่ายเดียว หลานๆ อย่าพากันสงสัยและตื่นตามโลกตัณหาตามืดบอด สุกเอาเผากิน จะล่มจมไปกับเขา จะว่าปู่ไม่บอกไม่เตือน สงสาร กลัวไฟเหล่านี้จะลุกลามไปมาก จะไม่มีคนดีพยุงบ้านเมือง จึงได้เตือนได้สอนไว้เป็นเบรคห้ามล้อบ้าง จะไม่พาแต่เหยียบแต่คันเร่งเพื่อลงคลองถ่ายเดียว

เครื่องดองของมึนเมา ยาเสพติดทุกประเภท การพนันขันต่อทุกอย่าง นั่นคือเพชฌฆาตสังหารทรัพย์สมบัติและมนุษย์ให้เสียไปถ่ายเดียว อย่าพากันสนิทเข้าใกล้ชิดติดพันกับมันเป็นอันขาด ปู่ขอห้าม ปู่สงสารที่เห็นมนุษย์ตายทั้งเป็น เหม็นทั้งที่ยังไม่ตายมามากต่อมากแล้ว เพราะสิ่งดังกล่าวสังหารทำลาย ปู่เกิดมานาน ๘๐ กว่าปีแล้วทราบเรื่องเหล่านี้ดีพอ จึงกล้าพูดให้ใครต่อใครและหลานๆ ฟังอย่างไม่สะทกสะท้านว่าจะผิดไป

คนที่มากราบเรียนถามหลวงปู่มีมากทั้งหญิงและชาย พระเณร ข้าราชการชั้นและแผนกต่างๆ ส่วนมากเขามักเรียกท่านว่า หลวงปู่หรือปู่ตามความถนัดใจ จึงกรุณาทราบตามนี้ว่า ไม่ใช่คนเดียวจำพวกเดียวถาม มีหลายคนหลายคณะด้วยกัน และถามตอบเรื่อยมาจนถึงวาระสุดท้าย ปัญหาจึงแปลกๆ ต่างๆ กันไปตามทรรศนะของแต่ละรายๆ

ถาม : ปู่ครับ คนสมัยนี้ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ การเก็บรักษา และการใช้จ่ายไปตามความจำเป็นที่เรียกว่าเหตุผลพาให้เก็บให้จ่าย รู้สึกว่ามีน้อยเต็มที จะมีก็จำพวกคนเฒ่าคนแก่ที่คนสมัยปัจจุบันตำหนิว่าหัวโบราณเท่านั้นชอบเก็บรักษาไม่ค่อยจ่ายกับอะไรอย่างง่ายดาย แต่คนสมัยนี้การเก็บรักษามีน้อยมาก แต่การจ่ายรู้สึกมาก จนกลายเป็นความสุรุ่ยสุร่าย ไม่นำพากับสมบัติสิ่งของมากกว่าความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม การเที่ยวก็เก่ง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นหายนะมักสนใจ ใฝ่ใจชอบทำสิ่งนั้นๆ จนเป็นนิสัย ดูว่าถ้าไม่ได้ทำอยู่ ไม่ได้ดิ้นรนกระวนกระวายราวกับจะเป็นจะตายจริงๆ ถ้าได้ทำตามชอบใจแล้วดูว่าสนุกรื่นเริงเหมือนกับสิ่งนั้นเป็นสิริมงคลเสียจริงๆ ทั้งที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งไม่ดีจะพาให้เสียสมบัติเงินทองและเสียผู้เสียคน ปู่มีความเห็นอย่างไร ขอนิมนต์โปรดลูกหลานด้วย เผื่อว่าจะมีทางเยียวยาได้ ไม่ล่มจมฉิบหายไปตามๆ กัน ทั้งเขาทั้งเรา

ตอบ : การเก็บรักษานั้น มันมาทีหลังถ้าจะมา นอกจากจะไม่มีทางโผล่หัวขึ้นมาได้ เพราะความอยากมันล้นฝั่งอยู่แล้วส่วนมากความอยากจับจ่ายมันมาก่อนเสมอ เพราะความอยากอันเป็นตัวภัยมันอัดแน่นอยู่ภายในใจของสัตว์ ไม่มีเวลาบกบางอยู่แล้ว คอยเสาะแสวงหาแต่สิ่งจะมาสนองตลอดเวลาอยู่แล้ว ความสนใจในการเก็บรักษา และการ

จับจ่ายตามความจำเป็นจึงเกิดได้ยาก และไม่มีทางเกิดได้ถ้าไม่มีธรรมเข้าช่วยหักห้ามความอยากต่างๆ เช่น อยากกิน อยากใช้ อยากประดับตกแต่งร้อยแปด อันหาประมาณไม่ได้ด้วย **มตฺตญฺญุตา สทา สาธุ ความรู้จักประมาณย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จแล้ว** ดังนั้นคนมีธรรมประดับตัวกับคนไม่มีธรรมและไม่สนใจในธรรมเลย ความเป็นอยู่ ความประพฤติ หน้าที่การงาน อัธยาศัยใจคอ ตลอดความสงบสุขภายในตนและครอบครัว อันเกิดจากการจับจ่ายและการเก็บรักษา เกิดจากการประพฤติการกระทำจึงต่างกันมาก ธรรมท่านจึงสอนให้นำธรรมมีความสันโดษยินดีในสมบัติที่มีอยู่ของตนโดยเฉพาะไม่ลุกลาม ความรู้จักประมาณในการกิน การใช้ การประพฤติตัว ตลอดการงานด้านต่างๆ เข้ามาดัดแปลงแก้ไขสิ่งที่ตนเห็นว่าไม่ดีและบกพร่อง และบำรุงส่งเสริมสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น ไม่ปล่อยตัวไปตามความอยากที่คอยฉุดคอยลากให้ลงทางฝ่ายต่ำอยู่ตลอดเวลา เพราะผู้มีธรรมในใจ ก็เท่ากับรถมีเบรคห้ามล้อ ไม่เตลิดเปิดเปิงลงคลองลงเหวลงบ่อจมไปท่าเดียว ยังมีธรรมคอยสะกิดและยับยั้งตนไว้ได้ ไม่พังทลายไม่เป็นท่าไปกับสิ่งชั่วร้ายทั้งหลายถ่ายเดียว

ธรรมต่างหาก...พาคนให้ดีมีความสงบสุขโดยทั่วกัน สำหรับผู้มีธรรม ปฏิบัติตามธรรมได้มากน้อย ความอยาก ความทะเยอทะยานด้วยอำนาจกิเลสราคะตัณหา มิได้พาคนให้ดี มิได้ทำคนให้ดีมีความสงบสุขเจริญรุ่งเรืองและครองความสุขแต่อย่างใด ตรงข้ามมันทำให้คนเป็นเจ้าทุกข์และเสียคนมามากต่อมากจนประมาณไม่ได้แล้ว จึงควรตื่นตัวในความผิดและโทษทัณฑ์ที่เคยได้รับจากกิเลสชักจูงและพาให้ทำ ใจเป็นผู้รับผิดชอบในตัวเรา สติปัญญาเป็นผู้รับผิดชอบในดวงใจ การกระทำอะไรจึงควรนำสติธรรม ปัญญาธรรม มาใช้กับจิตผู้ดำเนินงานอยู่เสมอไม่มีเว้น งานนั้นจะเป็นไปเพื่อความราบรื่นดีงาม ไม่ค่อยผิดพลาดหรือไม่ผิดพลาด ถ้ามีธรรมสองประการนี้กำกับใจและกำกับงาน ส่วนมากที่ทำตัวผิดพลาดและผิดพลาดจนเลยขอบเขตแก้ไข ก็เพราะทำตามความอยากของกิเลสตัณหาตัวพาให้ตาฝ้าฟางเสียมากต่อมาก เวลาผิดและได้รับทุกข์ทัณฑ์ต่างๆ แล้วก็มักไปโทษให้ผู้อื่น และโทษให้ดินฟ้าอากาศ เพื่อเป็นการออกตัว ทั้งที่มิใช่ทางออกอันชอบธรรมเลย การยอมรับผิดและแก้ตัวในทางที่ถูกที่ดีต่างหากเป็นทางให้คนอื่นเห็นใจสงสาร และเป็นทางบรรเทาทุกข์ ทางพ้นจากความผิดและโทษทัณฑ์ต่างๆ ได้

หลานๆ ควรทราบไว้ด้วยว่า เรื่องเหล่านี้มันเป็นไปตามคราวตามสมัย คือ สมัยนี้โลกเจริญทางด้านวัตถุและอารมณ์เครื่องยั่วยวนใจที่ชอบเสาะแสวงอยู่แล้ว จึงเข้ากันได้อย่างสนิทติดจมไม่มีวันอิ่มพอ โลกเจริญนั้นผิดกันกับธรรมเจริญ โลกเจริญคนมีความทุกข์มากไปตามความเจริญของโลก คำว่า โลกเจริญกับกิเลสเครื่องก่อทุกข์เจริญ มันกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ฉะนั้น โลกเจริญมากเพียงไร คนจึงได้รับทุกข์มากเพียงนั้น คำว่า กิเลสๆ นั้นคือสิ่งสกปรกรกรุงรังและกดถ่วงบีบบังคับจิตใจสัตว์โลก การบีบบังคับให้สัตว์โลกแสดงออกทางทวารหรือการกระทำต่างๆ ตลอดผลผลิตจึงเป็นทุกข์แก่สัตว์โลกอย่างแยกไม่ออกส่วนมาก ถ้าโลกเจริญธรรมมักเสื่อม หรือธรรมเสื่อมจากจิตใจคน ความประพฤติการแสดงออกเป็นลุ่มๆ ดอนๆ ต่อความถูกต้องดีงาม ผิดกับธรรมเจริญในใจคนอยู่มาก คำว่าธรรมเจริญนั้นมิได้หมายถึงการศึกษาเล่าเรียน การท่องบ่นจดจำธรรมได้มาก แม้จำได้กระทั่งพระไตรปิฎกก็ไม่พ้นที่กิเลสจะยึดอำนาจ นำความรู้นั้นๆ มาเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์เพื่อมันจนได้ ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติธรรมตามที่ศึกษาจดจำมาเคลือบแฝงอยู่ และเป็นคู่เคียงกันไป

คำว่า ธรรมเจริญนั้น เจริญที่ใจของผู้ประพฤติ ใจมีหิริ-โอตัปปะ สะดุ้งกลัวต่อบาปกรรมอันลามก ไม่ชินชาไม่สนิทติดใจในบาป ว่าจะพาให้ดีวิเศษวิโสใดๆ ความประพฤติการกระทำมีขอบเขตเหตุผลในสิ่งที่ควรหรือไม่ควร จิตใจมีความเมตตาสงสารเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน ไม่ดูถูกเหยียดหยาม ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่คดโกงรีดไถ รู้ใจท่านใจเรา สมบัติท่านสมบัติเรา ไม่ล่วงล้ำกล้ำกรายสมบัติและจิตใจของกันและกัน การงานเพื่อตนและส่วนรวมก็สะอาดสุจริต ผลเกิดขึ้นก็สมบูรณ์ไม่รั่วไหลแตกซึม ปฏิบัติได้เพียงที่กล่าวมาก็เรียกว่าธรรมเจริญในหมู่ชน สังคมย่อมสงบเย็นทั้งส่วนใหญ่ส่วนย่อย เมื่อต่างคนต่างสนใจบำรุงรักษาปฏิบัติธรรมขึ้นในใจ ไม่ปล่อยปละละเลยดังที่เป็นและเห็นๆ กันอยู่

คำว่าโลกเจริญตามความนิยมนั้น มันเจริญด้วยความโลภ ความอยากได้ไม่มีอิ่มพอ เหมือนไฟได้เชื้อซึ่งสุดท้ายก็เผาตัวเองนั่นแลก่อนอื่น เจริญด้วยความโกรธ ผูกอาฆาตมาดร้ายหมายจองเวร เจริญด้วยราคะตัณหา ความคึกคะนองน้ำล้นฝั่ง ไม่มีความพอดีเป็นฝั่งเป็นฝาปิดกั้นเอาไว้บ้างเลย เจริญด้วยความลุ่มหลงอันเป็นรากฐานแห่งความประมาทไม่มีประมาณว่าจะรู้สึกตัวเมื่อไร

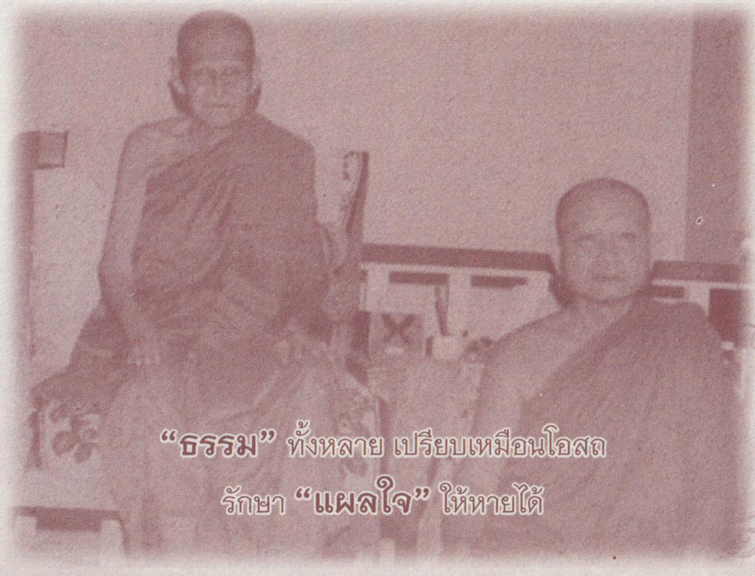
คำว่า ธรรมเจริญ ตามความนิยมและยอมรับของปราชญ์นั้นหมายถึงความเจริญทางใจ ใจมีความยุติธรรมทั้งแก่ตนและผู้อื่นสัตว์อื่น ไม่ลำเอียงอันเป็นการบิดเบือนความจริง ผู้มีธรรมเจริญภายในใจย่อมสงบเย็น มีฝั่งมีฝามีกฎเกณฑ์ด้วยความประพฤติการแสดงออก ไม่ผาดโผนโจนทะยาน ไม่สังหารผู้อื่นอย่างเลือดเย็นเพราะการแสวงผลรายได้ของตน คำว่าโลกเจริญกับธรรมเจริญมีเหตุและผลดังกล่าวมา จงพากันนำไปพิจารณาและปฏิบัติตาม ผลดีจะเป็นความสุขความเจริญแก่ตัวเอง ปู่นี้แก่มากแล้ว ไม่หวังความเสื่อมและความเจริญในด้านใดมากกว่าการประคองขันธ์พอถึงวันตายเท่านั้น

ถาม : ก่อนปู่จะได้มาบวชในพระพุทธศาสนา ปู่คิดอยากจะบวชเองตามนิสัยชอบหรือมีเหตุอันใดบังคับให้ปู่ต้องบวช

ตอบ : การคิดอยากบวชและการคิดจะบวชนั้น เคยมีในใจของปู่อยู่แล้ว แต่ไม่รุนแรงถึงขนาดจะออกบวชในระยะนั้นได้ ปู่ก็อยู่ไปสร้างโลกไปเหมือนโลกอยู่กัน

ถาม : เหตุที่ปู่จะได้บวชจริงเป็นอย่างไร เล่าให้พวกลูกหลานฟัง พอเป็นคติบ้าง บางทีอาจได้เดินตามหลังปู่ก็เป็นได้ เพราะโลกนี้มัน **อนิจฺจํ** ไม่แน่นอนเสมอไป

ตอบ : มันเรื่องน่าอับอาย ปู่ไม่อยากเล่า ถ้าไม่ขายหน้าเขาก็อาจจะขายหน้าตัวเอง แม้เราจะเป็นคนดีตามจารีตประเพณีของโลกอยู่ก็ไม่น่าจะพ้นมลทินโทษไปได้ ปู่จึงไม่อยากเล่า ดีไม่ดีปู่กับลูกหลานที่กำลังฟังการสนทนากันอยู่เวลานี้อาจเกิดความรู้สึกสลดสังเวชใจขึ้นก็ได้ และอาจคิดว่าปู่จนตรอกจึงออกบวช มิได้ออกบวชด้วยความสมัครใจมาแต่ต้น ผลจากการฟังก็จะไม่เป็นมงคลแก่ลูกหลาน อย่าให้ปู่เล่าเลย

ถาม : โปรดเถิดปู่ พระขนาดปู่นี้ไม่มีใครตำหนิได้ลงคอแหละ จะดีหรือชั่วปู่ก็แหวกว่ายผ่านมาแล้ว ปู่พ้นภัยไปหมดแล้วจึงไม่มีที่น่าตำหนิ นอกจากฟังเป็นนิทานปู่กับหลานเท่านั้น จึงขอนิมนต์ปู่โปรดลูกหลานบ้างเถิด

ตอบ : ปู่จะพูดตรงไปตรงมาและสรุปความแบบย่อๆ เลยนะหลาน เดิมปู่เคยเป็นคนขยันขันแข็ง รับผิดชอบครอบครัวอย่างจริงใจ แต่การทำมาหาเลี้ยงครอบครัวไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าที่อยากให้เป็น ขาดๆ เขินๆ ซึ่งทำให้ปู่คิดสงสารครอบครัวอยู่ไม่วาย จึงคิดและตัดสินใจลงไปรับจ้างทำนาทางภาคกลาง พอได้เงินแล้วก็กลับมาบ้าน แต่เจ้ากรรมมาเจอเมียมีชู้ ตอนนี้ปู่เกือบเสียคนไปทั้งคนอย่างไม่คาดฝัน

"สติ" เป็นธรรมประจำชีวิต
ทุกคนควรหมั่นฝึกหัดเอาไว้ให้แม่นยำ

ถาม : เสียคนอย่างไรปู่

ตอบ : ก็มาเจอเมียกำลังเริงรักหักสวาทอยู่กับชายชู้อย่างตำตาล่ะซิหลาน ใครจะทนได้ ปู่จึงเกือบเสียคนไป คือขณะนั้นเอง ขณะที่ปู่แอบด้อมมาดูตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน เวลาเงียบๆ ดึกสงัด พร้อมกับดาบอันคมกริบอยู่ในมือเงือดเงื้อดาบสุดแรงเกิด จะฟาดฟันลงให้ขาดสะบั้นไปทั้งเมียทั้งชายชู้ แต่เผอิญชายชู้มองเห็นก่อน ยกมือขึ้นไหว้ปู่จนตัวสั่นเทาๆ ขอชีวิตชีวาไว้ พร้อมทั้งยอมสารภาพความผิดที่ทำลงไปทุกอย่าง ขณะจิตสะดุดขึ้นเตือนว่า เขายอมแล้ว อย่าทำๆ จะเป็นความเสียหายเพิ่มเข้าอีกโดยไม่มีผลดีอะไรเกิดขึ้นเลย ประกอบกับใจเกิดความสงสารชายชู้ผู้กลัวตายสุดขีด ใจเลยอ่อนลง แล้วเรียกร้องให้ชาวบ้านมาดูเหตุการณ์ในขณะนั้น จนหายสงสัยในข้อเท็จจริงทั่วหน้ากันแล้ว ประชุมญาติและผู้ใหญ่บ้าน จะเอาเรื่องอย่างหนัก ชายชู้ยอมรับทุกอย่าง จึงปรับไหมด้วยเงินจำนวน.......... พร้อมกับประกาศยกเมียให้ชายชู้นั้นอย่างเปิดเผยในชุมนุมชน ตัดกรรมตัดเวรหายห่วงไปเสียที หลังจากนั้นมีแต่ความสลดสังเวชใจเป็นกำลัง คิดเรื่องอะไรในโลกไม่มีความลงใจติดใจที่จะทำที่จะอยู่แบบโลกเขาอยู่อีกต่อไป ใจหมุนไปในทางบวช เพื่อหนีโลกอันโสมมนี้ให้พ้นมันโดยถ่ายเดียว อย่างอื่นใจไม่ยอมรับเลย มีการออกบวชหนีโลกเพื่อความพ้นทุกข์ไปนิพพานตามเสด็จพระพุทธเจ้า พระสาวกท่าน

อย่างเดียวเท่านั้นที่ลงใจและสมัครใจอย่างเต็มที่ไม่มีอะไรมาขัดแย้ง ปู่จึงได้มาบวชและปฏิบัติธรรมอย่างถึงใจเรื่อยมาจนปัจจุบันนี้ นี่แลสาเหตุที่จะให้ปู่ออกบวชอย่างรวดเร็ว เพราะความสังเวชเบื่อหน่ายประทับใจปู่จริง และตอนนี้แลเป็นตอนที่ปู่บวชด้วยศรัทธาความอยากบวชจริง ไม่มีอะไรจะห้ามไว้ได้ เนื่องจากความเบื่อหน่ายในเหตุการณ์ที่ได้ประสบมา และคิดกว้างขวางเท่าไรก็ยิ่งเกิดความเบื่อหน่ายมากขึ้นถึงกับต้องบวชดังใจหมาย

เมื่อหลงติด **"สุข"** ก็คือหลงติด **"ทุกข์"**
เพราะความสุขความทุกข์...ล้วนมาจากใจดวงเดียวกัน

ถาม : แล้วหญิงคนนั้นเธออยู่กับผัวใหม่หรือปู่

ตอบ : มันจะอยู่กับเทวดาตนไหน ปู่ก็ไม่คิดกับมันให้สิ้นเปลืองความคิดเลยละหลาน ปู่กระเทือนใจกับมันเต็มประดา ยังเส้นยาแดงเท่านั้นที่มันจะตายกับผัวใหม่มันน่ะ นับว่าบุญมันบุญปู่ที่ไม่ได้สร้างกรรมหนักต่อกัน

ฉะนั้น หลานๆ จึงจำไว้เป็นคติจนวันตายจากกันกับผัวกับเมียของตนนะ อย่าทำลายจิตใจกันด้วยความลามกจกเปรตนี้เป็นอันขาด แม้จะทุกข์เพราะอะไรก็ยอมทุกข์เถอะหลาน แต่อย่าไปเสี่ยงทุกข์กับมหันตทุกข์นี้เป็นอันขาด ปู่ขอห้าม อย่าพากันฝืนเด็ดขาดจนวันตายจากกันระหว่างผัวเมีย ที่ธรรมท่านกล่าวไว้ว่า **กาเมสุ มิจฉาจาร** นั้นเป็นบาปหนัก ปู่เชื่อประจักษ์ใจปู่เอง เพราะมหันตทุกข์จริง ๆ ฝ่ายที่ทำลายจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นแล เป็นผู้ทำกรรมหนักที่สุด ไม่มีอะไรรับไว้ได้ จะว่ากรรมหม้อนรกแตกก็ไม่ผิด ปู่เชื่อธรรมข้อ **กาเมสุมิจฉาจาร** อย่างถึงใจแต่บัดนั้นมาจึงรีบบอกลูกๆ หลานๆ อย่าพากันคิดคะนองหาญทำเป็นอันขาด จงสุข จงทุกข์ เป็นและตายไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดีต่อกันจนถึงวันอวสานต่อกันเถิด ชื่อว่าฝากเป็นฝากตายต่อกันโดยธรรมแท้ ที่เล่าให้หลานๆ ฟังก็เพื่อเป็นคติเตือนใจเท่านั้น ไม่งั้นปู่จะเล่าให้เสียน้ำลายทำไม

ถาม : น่าสลดใจมากฟังเรื่องปู่แล้ว แต่ทำไมโลกปัจจุบันจึงชอบทำลายจิตใจกันด้วยศีลธรรมข้อ กาเมสุ มิจฉาจาร เอานักหนาเล่าปู่

ตอบ : คาถาไฟในโลกันตนรกมันกล่อมได้สนิท โลกปัจจุบันจึงเคลิ้มหลับไปตามคาถาไฟนั้น โดยไม่คิดจะตื่นกันบ้างเลย ฉะนั้น คำว่าโลกเจริญกับไฟนรกในผู้นั้นจึงมาพร้อมๆ กัน และคำว่าธรรมเจริญกับสวรรค์นิพพานเจริญในผู้นั้นจึงมาในขณะเดียวกัน ผู้ใดเชื่อกรรมผู้นั้นจะเจริญสมหวัง ผู้ใดเชื่อกิเลสตัณหา ผู้นั้นจะนับวันล่มจมไปเรื่อยๆ จนจมมิดในที่สุด ไม่มีใครและอะไรช่วยได้ ทั้งนี้เพราะพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ไม่เคยโกหกโลก ก็พระเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกเต็มพระทัย จะเอาอะไรมาโกหกหลอกลวงสัตว์โลกเล่า นอกจากกิเลสซึ่งไม่เคยปรานีใครเท่านั้น มันจึงสนุก หลอกสัตว์โลกให้ล่มจมเรื่อยมา ไม่เคยนำความจริงมาสอนโลกเลย

ถาม : การบวชในศาสนายากลำบากไหมปู่

ตอบ : ถ้าบวชตามแบบพระพุทธเจ้าแลสาวกท่าน ก็ยากลำบาก ปู่อยากพูดเต็มปากว่าไม่มีอะไรยากลำบากเกินงานของพระเลย

ถาม : ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ทั้งที่โลกเขามาพบกันคุยกันถึงเรื่องงานการต่างๆ ของโลก ใครพูดออกมาก็น่าฟังพอๆ กัน ว่ายากว่าลำบาก ไม่มีแม้ผู้เดียวว่าง่ายว่าสบาย แต่แล้วงานของพระเป็นงานอะไรกันจึงยากลำบากจนไม่มีอะไรเทียบเล่าล่ะปู่

ตอบ : งานบวชที่ทำตามศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นงานทวนกระแสของโลกที่กิเลสวัฏวนบงการอยู่รอบจิตรอบทิศรอบด้าน ไม่มีช่องว่างพอหายใจได้สะดวกต่อการบำเพ็ญบ้างเลย เป็นงานทวนกระแสความดึงดูดของกิเลสในโลกทั้งมวล จึงเป็นงานยากลำบากมาก เหมือนกลิ้งครกขึ้นภูเขานั่นแล ลำบากขนาดไหนคิดดูก็พอรู้ได้ ไม่จำเป็นต้องบอกต้องแจง

ถาม : ก็เห็นพระท่านบวชอยู่ตามวัด ท่านสบายดี ไม่ต้องวิ่งเต้นขวนขวายหาอะไร ถึงเวลาญาติโยมก็นำมาถวาย ฉันอิ่มแล้วอยากหลับนอนวันยังค่ำและตลอดรุ่งก็ยังได้ เพราะไม่มีใครไปรบกวนท่าน เนื่องจากเขาเคารพนับถือนี่ปู่

ตอบ : ถ้าจะบวชมาเรียนเพียงวิชา **"กินแล้วนอน"** อย่างเดียว มันก็สบายในขณะนอนหลับอยู่ แต่พอตื่นนอนขึ้นมาล่ะซิ ใจมันดิ้นรนกวัดแกว่งเพราะกิเลสราคะตัณหาได้รับอาหารจากการกินมากนอนมากพอตัวแล้วรบกวนใจ การนอนมากมันเป็นเครื่องเสริมธรรมให้เจริญรุ่งเรืองภายในใจเมื่อไร นอกจากมันเสริมกิเลสราคะตัณหาให้มีกำลังกล้าพาวิ่งพาเหาะพาบินไปทั่วโลกดินแดนเพื่อหาตัวเมียอย่างเดียว แบบหมุนติ้วเป็นกงจักร อะไรห้ามไม่อยู่เท่านั้น มันจะเป็นสุขสบายเป็นสวรรค์วิมาน เพราะการกินมากนอนมากอะไรกัน อย่าพากันคิดผิดจากครองธรรมไปซิหลาน การมองกันแบบนั้น มันมองด้วยสายตาโลก สายตากิเลส มิใช่มองด้วยสายตาธรรมเพื่อฆ่ากิเลสนี่

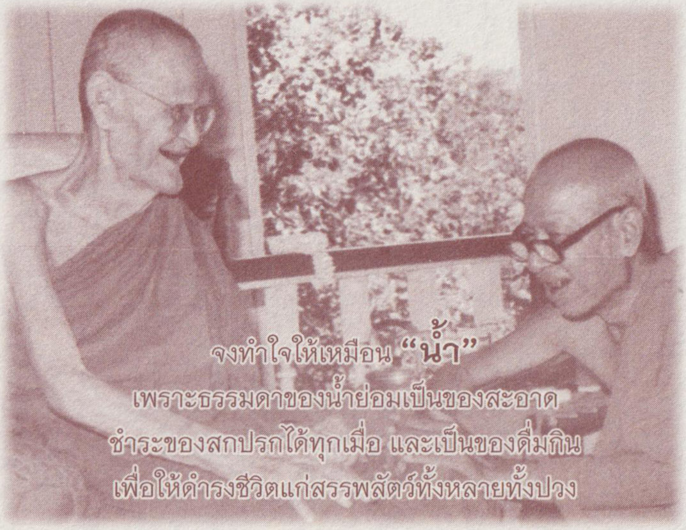
ถาม : จะคิดจะทำอย่างไรปู่ จึงจะถูกต้องตามคลองอรรถคลองธรรมของพระพุทธองค์

ตอบ : ต้องคิดดังที่ปู่บอกล่ะซิว่า การออกบวชเพื่อปฏิบัติธรรมโดยชอบ ก็คือการออกแนวรบกับกิเลสเพื่อชัยชนะข้าศึกศัตรูหมู่กิเลสมาร อันเป็นหมู่มารและเสนามาร ซึ่งต้องรบต้องห้ำหั่นกันเต็มฝีมือและกำลังวังชา สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรที่มีอยู่ ไม่มีคำว่าออมแรง ใครออมแรง ทำเหยาะๆ แหยะๆ คนนั้นต้องแพ้อย่างหมอบราบคาบหญ้าไม่สงสัย การเข้าสู่แนวรบทางโลก เขาถือว่าเป็นความสุขสบายหรือ ไม่มีใครถือว่าเป็นความสุขความสบาย เพราะจะไปฆ่าฟันรันแทงกับข้าศึกจนเห็นดำเห็นแดง เห็นเป็นเห็นตาย เห็นแพ้เห็นชนะกัน จะไปเอาความสุขมาจากอะไร

ที่ไหนกัน ก็คนฆ่ากันนี่ มีแต่ความวิตกกังวล ความกลัว เป็นกลัวตายเต็มหัวใจนั่นแล แล้วจะเอาความสุขสบายมาจากไหนกัน การบวชเพื่อบำเพ็ญธรรมความดีงาม และเพื่อรื้อถอนกิเลสเชื้อวัฏฏะวนขนกองทุกข์ออกจากใจ ก็คือการเข้าสู่สงครามระหว่างกิเลสกับธรรมโดยถือเอาภพเอาใจเราเป็นเวที เป็นสนามรบ ต่อสู้กับกิเลสประเภทต่างๆ ด้วยวิธีเดินจงกรมรบ ยืนรบ นั่งสมาธิภาวนารบ นอนภาวนารบ ด้วยสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ไม่ลดละท้อถอย ทุกอาการของจิตที่เคลื่อนไหว มันเป็นเรื่องของกิเลส มีราคะตัณหาเป็นต้นไหวตัวเพื่อทำลายเราทั้งสิ้น เมื่อข้าศึกประจัญหน้าอยู่ทุกอิริยาบถและทุกอาการที่เคลื่อนไหวของจิตเช่นนี้ นักบวชคือนักรบศิษย์ตถาคตรูปใดองค์ใดจะยอมตัวล้มนอนคอยให้กิเลสสับยำขยำเป็นอาหารอันอร่อยกินเลี้ยงกันเล่า นักบวชลูกศิษย์ตถาคตต้องเตรียมลวดลายคอยรับคอยรบข้าศึกด้วยความเพียร มีสติปัญญาเป็นอาวุธ มีศรัทธาความเพียรเป็นเครื่องหนุนอยู่ตลอดแนวรบ คือ อิริยาบถต่างๆ ไม่เผลอตัวทั้งตั้งรับ ทั้งรุก ทั้งบุก ทั้งทำลายข้าศึกไม่ให้เข้าใกล้ชิดตัวได้ จะเป็นภัยแก่ตัวเอง แล้วอาการของนักบวชลูกศิษย์ตถาคตที่กล่าวมาเหล่านี้ เป็นอาการแห่งผู้อยู่สบายด้วยการบวชอะไรกัน นอกจากกองทุกข์ล้วน ๆ ด้วยงาน คือการรบฟันกับกิเลสประเภทต่างๆ เพื่อชัยชนะอย่างยอดเยี่ยมและอยู่เป็นหลังจากกำชัยได้โดยเด็ดขาดไม่มีชิ้น

ต่อโดยประการทั้งปวงแล้ว บวชแบบนี้นั้นต้องทุกข์ลำบากด้วยกัน นอกจากบวชแบบหมูขึ้นเขียงให้กิเลสสับยำนั้นอาจสบายอยู่บนเขียงขณะที่มีดหั่นยังไม่มาถึงหลังหมู แต่พอมีดหั่นมาถึงแล้ว..... หลานคิดเอาเองก็แล้วกัน ปู่มันแก่แล้ว อธิบายไม่ได้ละเอียดลออนักแหละ

ถาม : โอ้โอ...การบวชนั้นมันยากลำบากถึงขนาดนี้เชียวหรือปู่ หลานๆ นึกว่าบวชแล้วสบาย นับว่าคิดผิดไปมากและนาน เพิ่งจะรู้เรื่องของการบวชว่ายากลำบากวันนี้เอง ต้องขอโทษปู่มากๆ ที่ได้ละลาบละล้วงปู่โดยไม่รู้สึกตัว

ตอบ : ปู่นี่มันชีวิตเดนตายจากการบวชแล้วปฏิบัติธรรมมาโดยลำดับ นับแต่ขั้นเริ่มแรกบวชเรื่อยมา ที่พอลืมหูลืมตาอ้าปากพูดได้บ้างก็ตอนแก่แล้วนี่แล จะเพราะกิเลสมันแก่ไปด้วยสังขารเรา หรือว่ามันตายไปหมดทั้งโคตรทั้งแซ่ของมันแล้ว ปู่ก็เข็ดหลาบและเบื่อจะตามหามันอีก เพราะเคยเป็นคู่เดือดคู่แค้นกันมาแต่วันเริ่มออกบวชจนถึงวัยแก่อยู่แล้ว มันเป็นของดิบดีวิเศษวิโสอะไรกว่าธรรมของพระพุทธเจ้า เราพอจะตามหามันให้เพิ่มความเคียดแค้นเข้าไป

อีก แม้ไม่ตามหามัน แต่บังเอิญเดินทางมาเจอหน้ากันเข้า กลด มุ้ง บาตร ที่สะพายและแบกอยู่บนบ่าปู่อย่างหนักอึ้งนั้น ปู่ยังจะลืมคิดว่ามีบริขารอยู่บนบ่าไป โดดเข้าฟัดกับกิเลสตกเวทีให้บุญมันด้วย **กุสลา ธมฺมา** อย่างหายห่วงแล้ว จึงจะย้อนมามองดูบ่า บริขารชิ้นไหนตกไปที่ใดขณะที่ฟาดฟันกับกิเลสอยู่นั้น จึงจะไปเที่ยวหาเก็บเอามา พูดถึงกิเลสเมื่อไร ใจปู่มันเป็นบ้าหน้านักรบขึ้นมาทันที เพราะความเคียดแค้นที่มันจับหัวปู่ใส่เข้ากองทุกข์น้อยใหญ่และไสให้ไปเกิดที่นั่นที่นี้ ให้ตกนรกหมกไหม้ ใช้ภพใช้ชาติไม่มีวันจบสิ้นลงได้แต่ไหนแต่ไรมา จนนับภพนับชาติของตัวเพียงคนเดียวไม่จบได้ เนื่องจากมีมากต่อมากไม่มีอะไรมากเท่าเลย

จงทำตนให้เหมือน **"ผ้าเช็ดเท้า"**
เพราะธรรมดาของผ้าเช็ดเท้า ย่อมไม่มีความรักความชังฉันใด
ใจเราก็ทำหมือนกันฉันนั้น

ความพลัดพรากจากของรัก ความไม่ได้สิ่งที่ใจอยากได้
เหล่านี้เป็นของธรรมดา
ไม่ใช่เรื่องสำหรับเศร้าโศกเสียใจ
มีปัญญาเห็นจริงอย่างนี้แล้ว

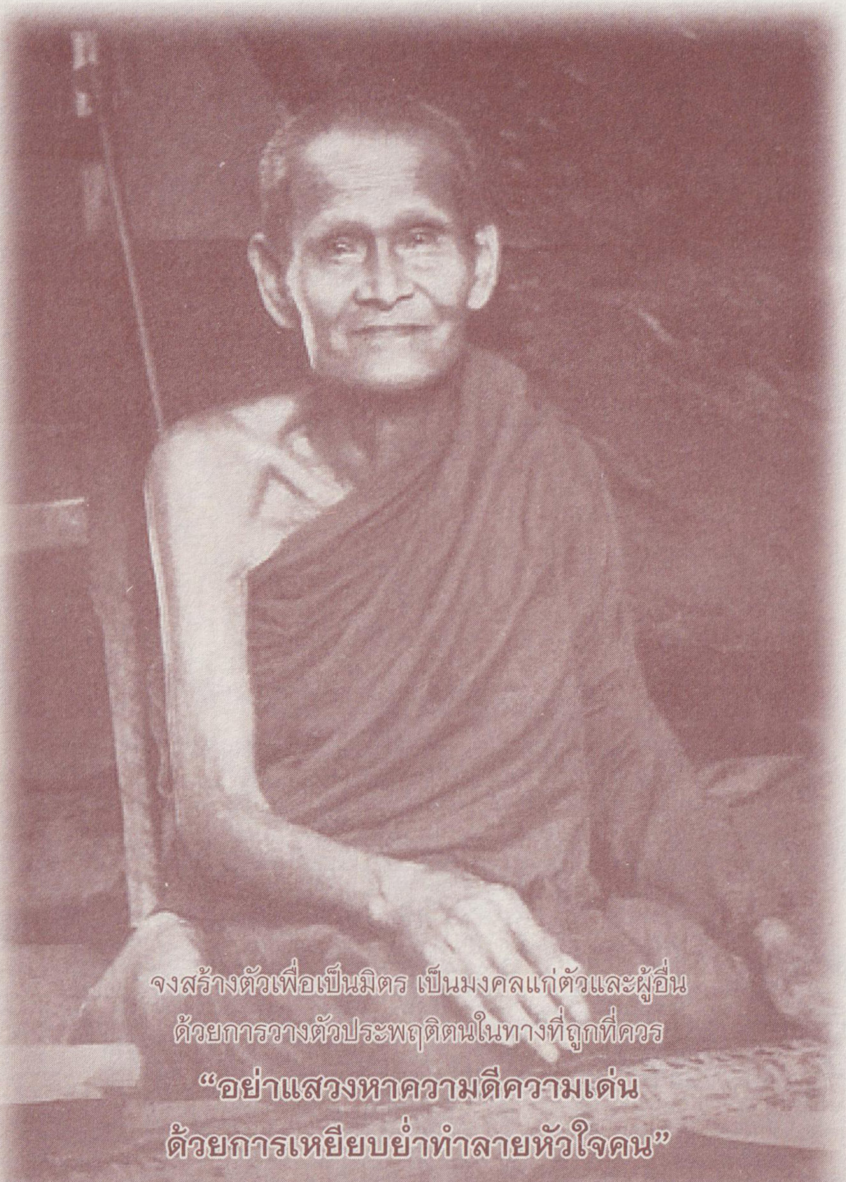
"คิดอะไรก็ดี ทำอะไรก็ดี พูดอะไรก็ดี ดีทั้งนั้น"

ถาม : การเกิด-ตายของคนของสัตว์มีมากขนาดนั้นเชียวหรือปู่

ตอบ : ทำไมจะไม่มากเล่า ก็กิเลสมันทำนาบนหัวคนหัวสัตว์ มีหน้าแล้งหน้าฝนเมื่อไร มันทำของมันอยู่ตลอดกาลสถานที่เรื่อยมา และยังจะเรื่อยไปไม่มีสิ้นสุดยุติ ถ้าไม่ลากคอมันลงจากหัวใจมาเผาด้วย ตปธรรมให้แหลกแตกกระจายเป็นผุยผงไปเสียเมื่อไร จะต้องถูกมันจับมัดจำจองเข้าสู่ภพน้อยภพใหญ่อยู่ตราบนั้น ไม่มีอะไรมามีอำนาจเหนือมันได้ นอกจากธรรมของพระพุทธเจ้าเพียงอย่างเดียว

ถาม : ปู่เคยเกิดมากี่ชาติกว่าจะถึงปัจจุบันนี้

ตอบ : ก็บอกแล้วว่านับไม่ได้ จะมาถามกี่ภพ กี่ชาติ อะไรกันอีกไม่มีอะไรมากยิ่งกว่าภพชาติของสัตว์รายหนึ่งๆ ที่ตายเก่าตายใหม่ ถ้ารวมกันเข้าโลกมนุษย์มองเห็นแล้วตับแตก ดีฝ่อขาหักวิ่งเตลิดเปิดเปิงเอาตัวรอด เพราะความกลัวซากผีที่ตายเก่าใหม่เกลื่อนแผ่นดินถิ่นอาศัยตลอดแดนโลกธาตุไม่มีที่จรดลงกระทั่งปลายเข็ม จะว่าไง ยังไม่เชื่อความจริงที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้อยู่หรือ แล้วจะเชื่อใครที่ดีเลิศกว่านี้ถ้าเชื่อกิเลสดังที่เคยเป็นมาก็ต้องจมลงไปนับภพชาติของตนไม่จบอีกนั่นแล ความจริงเป็นอย่างนี้ ปู่เชื่ออย่างไม่มีเงื่อนไข ใครจะว่าโง่ก็ว่าไป แต่ปู่ไม่ยอมแก้ไขโง่แบบนี้เด็ดขาด จะยอมโง่แบบนี้ตลอดไป

จงสร้างตัวเพื่อเป็นมิตร เป็นมงคลแก่ตัวและผู้อื่น
ด้วยการวางตัวประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควร
“อย่าแสวงหาความดีความเด่น
ด้วยการเหยียบย่ำทำลายหัวใจคน”

ถาม : จะทำอย่างไรจึงจะพ้นจากการนับชาติไม่จบสิ้นเล่าปู่

ตอบ : ก็ต้องทำความดีมีการบำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ซึ่งเหมือนดาบอันคมกล้าตัดกิเลส ตัณหา ตัดภพ ตัดชาติ ให้เบาบางและสั้นเข้ามา เมื่อบำเพ็ญอยู่อย่างสม่ำเสมอ ไม่ลดละปล่อยวาง ความดีเหล่านี้ย่อมจะมีกำลังกล้าขึ้นโดยลำดับ และตัดกิเลสตัดภพชาติให้สั้นเข้ามาจนถึงภพชาติปัจจุบัน และรู้เท่าทันพร้อมทั้งตัดกิเลสอันเป็นเชื้อแห่งภพที่ฝังอยู่ภายในใจให้ขาดกระเด็นออกเป็นผุยผงไม่มีชิ้นต่อกันกับใจอีกเลย แล้วภพชาติจะเรียกโคตรแซ่ที่ไหนจะมาพาให้เกิดแก่เจ็บตายเพื่อหาบหามกองทุกข์น้อยใหญ่อีกต่อไปเล่า ถ้าลงใจได้บริสุทธิ์ล้วนๆ แล้ว เมื่อใจได้ถึงขั้นนี้แล้วกิเลสอย่างไรก็เรียกไม่กลับแน่นอน ปู่กับกิเลสมันเคยฟัดกันมาอย่างโชกโชนถึงขนาดใครดีใครอยู่ ใครไม่เก่งจงบรรลัย สุดท้ายกิเลสบรรลัย พระพุทธเจ้าบรมศาสดาของพวกเราเพียงสลบเท่านั้น สำหรับปู่เองเมื่อลมหายใจสิ้นเมื่อไร ไม่อยู่ ปู่ต้องไปขี้เกียจแบกหามธาตุขันธ์อันนี้เต็มประดาแล้ว

จงพยายามให้เรากินกาล...อย่าให้กาลกินเรา
วันคืนล่วงไป ๆ อย่าประมาทนิ่งนอนใจ
“ให้รีบเร่งทำความเพียร”

ถาม : ปู่จะกลับมาเกิดให้ลูกหลานได้กราบไหว้อีกหรือเปล่า

ตอบ : ฟังธรรมนั่น ฟังให้ดี ฟังเพื่อสติปัญญา อย่าฟังเพื่อกิเลสหัวเราะ ปู่โง่ๆ ยังอดขันไม่ได้ จะสอนอะไร สอนโลกจึงจะเข้าใจ ฟังไปเท่าไรๆ ก็ไม่พ้นกิเลสมากอบโกยผลรายได้ไปกินหมด มีแต่ตัวเปล่า กิเลสมันฉลาดดังที่เห็นๆ อยู่นี่แล แต่มันทำสัตว์ให้โง่ไม่มีอะไรเกินมัน

ถาม : คนส่วนมากสงสัยเรื่องบุญ-บาป-นรก-สวรรค์-นิพพานว่าจะมีจริงดังธรรมท่านสอนไว้หรือไม่หนอ พระพุทธเจ้าผู้สอนธรรมเหล่านี้ก็เข้าสู่นิพพานไปนานสองพันกว่าปีแล้ว พระวาจาของพระองค์จะยังศักดิ์สิทธิ์อยู่หรือไม่หนอ ดังนี้มีมากในชาวพุทธเรานี่แล สงสัยและพูดกันอยู่ทั่วไป

ตอบ : ข้อนี้น่าเห็นใจ เมื่อไม่รู้ไม่เห็นประจักษ์แก่ตัวเองตามที่ท่านบอกไว้ก็อดสงสัยไม่ได้เป็นธรรมดาของคนมีกิเลสตัวมืดมิดปิดทวาร แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าสนใจในเหตุผลอรรถธรรมอยู่แล้ว ก็มีทางจะรู้จะเห็นและเชื่อได้ไม่สุดวิสัย ข้อสำคัญเราลูกชาวพุทธที่ทรงประกาศสอนธรรมไว้ด้วยความถูกต้องแม่นยำตามหลักแห่งสวากขาตธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้วทุกแง่ทุกมุมไม่มีผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงแม้แต่น้อย จึงควรยกศาสดาเป็นหลักใจไว้ จะดีกว่ายกความสงสัยไว้ทำลายใจ ส่วนความเข้าใจว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพานไม่มี เป็นเรื่องของกิเลสปิดตาใจไว้ไม่ยอมให้สัตว์โลกรู้เห็นสิ่งมีอยู่นั้น ๆ ตามความเป็นจริงของสิ่ง

ที่มีที่เป็นไม่ใช่ดินฟ้าอากาศมาปิด เรื่องบาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพาน เหล่านี้ แม้พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ตลอดพระสาวกของพระพุทธเจ้าทั้งหลายก็ไม่มีพระองค์ใดองค์ใดเคยรู้เคยเห็นมาก่อนที่ธรรมยังไม่เข้าสู่พระทัยและสู่ใจ ต้องปฏิบัติลูบๆ คลำๆ กำดำกำขาวไปก่อน ดังพระพุทธเจ้าของเราก็เคยทราบในประวัติว่า ทรงบำเพ็ญทดลองหลายวิธีจึงทรงพบเงื่อนแห่งความถูกต้องอันเป็นสายทางที่จะให้ตรัสรู้ธรรม วิธีนั้นคืออานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้าออก โดยมีพระสติปัญญาสังเกตในวิธีการที่ทรงบำเพ็ญจนปรากฏผลเป็นความสงบเย็นและแน่พระทัยว่าถูกทาง ปฐมยามก็ทรงบรรลุ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติถอยหลังที่ไม่เคยบรรลุมาก่อนได้ประจักษ์พระทัยหายสงสัยโดยไม่มีใครบอกเล่า มัชฌิมยามก็ทรงบรรลุจุตูปปาตญาณ ทรงรู้ความจุติและความเกิดของสัตว์ทั้งหลายไม่มีประมาณได้โดยไม่มีใครบอกเล่า พอปัจฉิมยามก็ทรงบรรลุอาสวักขยญาณ ญาณความรู้แจ้งความสิ้นไปแห่งอาสวะ กิเลสทั้งมวล ไม่มีหลงเหลือในพระทัยเลย พร้อมด้วยวิชชา ๓ อภิญญา ๖ เป็นต้น ทะลุถึงโลกวิทู รู้แจ้งโลกในและโลกนอกตลอดทั่วถึง หายสงสัยโดยประการทั้งปวง สิ่งใดมีทั้งดีและชั่ว ตลอดธรรมอันประเสริฐเลิศเลอ เหนือโลกสงสารก็ทรงรู้เห็น และยอมรับว่ามีว่าเป็น ไม่ทรงลบล้าง และทรงปฏิบัติตามสิ่งที่มีที่เป็นนั้นๆ ตามที่ทรงเห็นควร

ว่าจะควรปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ อย่างไรบ้าง และทรงสั่งสอนมวลสัตว์ ด้วยวิธีการที่ทรงปฏิบัติและทรงรู้เห็นมา เป็นศาสนธรรมที่คงเส้นคงวาด้วยความถูกต้องแม่นยำมาตลอดปัจจุบันคือวันนี้ เพราะความจริงไม่ขึ้นอยู่กับกาลสถานที่ไม่เกี่ยวกับการยังทรงพระชนม์อยู่ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้าแลสาวกทั้งหลาย แต่ขึ้นอยู่กับความจริงที่เคยมีเคยเป็นอย่างไรก็มีอยู่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าแลสาวกทั้งหลายได้ทรงปฏิบัติและรู้เห็นบาป บุญ นรก สวรรค์นิพพานมาแล้วอย่างเต็มพระทัย จึงทรงนำความจริงนั้นๆ มาประกาศธรรมสอนโลก และทรงเป็นศาสดาเต็มองค์ รู้เห็นธรรมเต็มพระทัย มิได้มีอะไรปลอมแปลงแฝงอยู่ในพระทัยบ้างเลยแม้แต่น้อย ดังนั้นสิ่งที่รู้ที่เห็นและที่สั่งสอนจึงเป็นของจริงเต็มส่วนควรแก่การปฏิบัติตามด้วยความหายสงสัยกังวลอย่างยิ่ง ถ้าลงพระพุทธเจ้าเป็นที่ลงใจเชื่อไม่ได้แล้ว จะไปเชื่อใครได้ในไตรภพ คนๆ นั้นก็นับว่าหมดหวังและหมดทางเยียวยารักษา ถ้าเป็นโรคที่สุดวิสัย คอยแต่ลมหายใจเท่านั้น ถ้าจะเตรียมหีบเตรียมโลงก็ควรแล้ว เดี๋ยวจะเน่าเฟะเต็มบ้าน ที่กล่าวมาเหล่านี้คือข้อยืนยันของพระพุทธเจ้าที่เป็นศาสดาและนำธรรมมาสอนโลก

ส่วนกิเลสตัวพาสัตว์โลกให้สวมแว่นตาดำ มองอะไรเป็นหลังหมีไปทั่วตัวนั้น มันมีคุณสมบัติอะไร สัตว์โลกจึงเชื่อมันเอานักหนา ถึงกับไม่ยอมรับความจริงอะไรจากธรรมบ้างเลย กิเลสหมดทั้งโคตรแซ่ พ่อแม่ ลูกเต้า เหล่าหลานเหลนของมัน มีกิเลสตัวใด โคตรแซ่ใดบ้างอุตริเกิดไปเห็นสวรรค์ นิพพาน แม้เพียงขณะสายฟ้าแลบ พอจะมีแก่ใจมาบอกและชักชวนสัตว์โลกไปสวรรค์ นิพพานกันบ้าง มีแต่มันหลอกมันต้มมันตุ๋นสัตว์โลก ฉุดลากสัตว์โลกให้ไปตกนรกทั้งเป็นทั้งตายเรื่อยมาแต่ต้นกำเนิดของมันโน่น ทั้งที่มันปฏิเสธว่านรกไม่มี แต่แล้วก็มันนั่นแลจับสัตว์โยนลงหม้อนรกทั้งเป็นทั้งตายด้วยความใจดำน้ำโสโครกที่สุด ไม่มีอะไรจะเป็นจอมหลอกลวงสัตว์โลกอย่างแยบยลยิ่งกว่ากิเลสชนิดต่างๆ

ความมุ่งหมายของกิเลสเป็นอย่างนี้ คือ ถ้ามันจะบอกสัตว์โลกตามความจริงว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพาน มี สัตว์โลกก็จะตะเกียกตะกายละบาป บำเพ็ญบุญ เพื่อหลีกนรก ไปสวรรค์ นิพพานจากมันเสียหมด มันก็จะขาดผลรายได้จากสัตว์โลกอย่างพินาศขาดสูญ ฉะนั้นมันจึงปิดหูปิดตาปิดใจสัตว์โลกอย่างมิดตัวไม่ให้มองเห็นบาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพานนั้นได้เลย มันปิดไว้หมด ดังนั้น แม้สิ่งเหล่านี้จะตั้งขวางหน้าอยู่ก็ตาม สัตว์โลกจึงไม่มีทางรู้เห็นได้ เช่นเดียวกับคนที่ถูกมัดตาไว้อย่างมิดชิด

แม้จะนำวัตถุหรือสีแสงต่างๆ มาวางขวางหน้าไว้ก็ไม่สามารถมองเห็นได้ฉะนั้น กิเลสมันผูกมัดตาใจของสัตว์โลกไว้ก็เช่นเดียวกัน

ดังนั้นชาวพุทธเราจงพยายามแก้สิ่งที่มัดตาของมันออกด้วยการปฏิบัติจิตภาวนาเป็นสำคัญ ให้สติปัญญาเกิดภายในใจ จะพังม่านหรือกำแพงแห่งความมืดบอดที่มันปิดไว้ออกได้โดยลำดับจนหมดสิ้นไป มองเห็นบาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพานอย่างทะลุปรุโปร่งประจักษ์ใจ หายสงสัยโดยไม่ต้องมีใครมาบอก และหลังจากนั้นยังจะได้เห็นกลหลอกลวงของกิเลสวิชาต้มตุ๋นของกิเลสได้อย่างชัดเจน หายสงสัย ฟังซิหลานๆ อยากฟัง ปู่พูดให้ฟังอย่างเปิดใจ ใครจะว่าบ้า ปู่ก็ไม่โกรธให้เขา เพราะทราบแล้วว่า เขาคนนั้นคือเครื่องทำลายของกิเลส ที่มันพาทำลายศาสนธรรมและทำลายจิตใจสัตว์โลกมามากต่อมากแล้ว ปู่จึงไม่หลงกลมัน ไม่ตื่นมัน แม้มันจะยกทั้งโคตรแซ่มาด่าปู่ ปู่ก็ไม่โกรธนอกจากจะหัวเราะขบขันเพลงกล่อมของมันที่ร่ายออกมาเพียงตื้นๆ ผิวเผินนิดเดียวเท่านั้น มิได้ลึกซึ้งกว้างขวางไพเราะจับใจเหมือนศาสนธรรมอันประเสริฐเลิศเลอเหนือโลกทั้งสามเลย ทั้งเป็นธรรมรื้อขนสัตว์โลกขึ้นจากนรกเมืองคนและนรกเมืองผีที่กิเลสตบตาปิดใจว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มีมามากต่อมากแล้ว บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพานเหล่านี้เป็นของมีมาดั้งเดิม กิเลสทุกประเภทจะเสกสรร

ให้มีขึ้น และจะลบล้างให้ฉิบหายไปไม่ได้ เพราะเป็นของธรรมชาติและมีอยู่ดั้งเดิม ปราศจากสิ่งใด ผู้ใด ไปก่อ ไปสร้าง ไปปรุง ไปแต่ง ไปลบล้างทำลาย บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพาน อยู่เหนืออำนาจกิเลสที่จะไปอาจเอื้อมทำลายได้ แต่อยู่ตามหลักธรรมชาติของตน หลานๆ และชาวพุทธผู้เรียนและปฏิบัติธรรมอันเป็นธรรมมีอำนาจและสว่างกระจ่างแจ้งเหนือกิเลสทั้งปวง จงเรียนและปฏิบัติให้ถึงใจ ถึงธรรม อย่ามัวมั่วสุมอยู่ในห้องขังของกิเลส ให้มันกดขี่บังคับและร้องเพลงขับกล่อมให้เคลิ้มหลับไม่มีวันตื่นจากหลงอยู่ร่ำไปนัก จะเสียใจให้ตัวเองภายหลังจะว่าปู่ไม่บอก ปู่น่ะเห็นทุกข์ที่มันโยนให้แบกหามอย่างล้นหัวใจไม่มีที่เก็บมาแล้ว กลัวหลานๆ และชาวพุทธทั้งหลายจะแบกหามทุกข์ที่มันโยนมาให้แบกหามไม่มีวันปลงวางต่อไปตลอดอนันตกาลและไม่มีจบสิ้นลงได้ จึงได้เตือนแล้วเตือนเล่า ราวกับว่าตะโกนบอกว่าอันตรายอันใหญ่หลวงมาแล้วรีบพากันหาที่หลบภัยโดยด่วน เดี๋ยวอันตรายจะเข้าถึงตัว ที่หลบภัย คือ ศีล ทาน การกุศล ทุกประเภทจงจับให้มั่นถ้าอยากแคล้วคลาดปลอดภัย อย่าดื้อรั้นเชื่อกิเลสจนไม่ยอมฟังเสียงธรรมตะโกนบอก จงรีบฟังรีบตั้งตัวด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรมเสียแต่บัดนี้ จะไม่เสียกาลเวลาไปเปล่า

ถาม : ฟังปู่เทศน์โปรดคราวนี้ ราวกับฟ้าดินถล่มทีเดียวแหละ หลานชื่นใจ ไม่เสียชาติเกิด ได้ดื่มธรรมที่ปู่เทศน์โปรดวันนี้อย่างถึงใจ แต่ยังมีข้อสงสัยอยู่นิดๆ ปู่ขอได้โปรดเมตตาด้วย

ตอบ : โปรดอะไรอีก ก็โปรดมามากต่อมากจนไม่มีอะไรจะโปรดแล้ว เหลือแต่ขันธ์ที่หายใจแขม่วๆ รอเวลาจะแตกดับอยู่เท่านั้น จะให้โปรดเรื่องอะไรว่ามา

ถาม : คำว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพาน เหล่านี้ มีอยู่โลกไหนกันแน่ ปู่

ตอบ : มีอยู่ในท่ามกลางแห่งโลกมนุษย์ แต่มิใช่มนุษย์ มิใช่สัตว์ มิใช่เปรตผี เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม มิใช่ ต้นไม้ ภูเขา มิใช่ดิน น้ำ ลม ไฟ มิใช่วัตถุแร่ธาตุต่างๆ ในโลกสมมุติ นิพพานมีอยู่ในวิมุตติสถาน แต่มิใช่มีอยู่ในชื่อที่ว่านิพพาน และวิมุตติธรรมที่กล่าวถึงเหล่านี้ มีอยู่ตามหลักธรรมชาติของตนมิได้ขึ้นอยู่กับวัตถุ บุคคลใด สิ่งใดทั้งสิ้น สิ่งที่จะรับทราบธรรมเหล่านี้ได้ มิใช่ตา หู จมูก ลิ้น กาย และมิใช่วิชาทางโลกทุกๆ แขนง และเรียนวิชาธรรมจนจบพระไตรปิฎก แต่มิได้ปฏิบัติตลอดเครื่องพิสูจน์ใดๆ ที่โลกใช้กัน มีใจเท่านั้นที่ปรับตัวด้วยหลักธรรม คือ ด้วยการปฏิบัติจิตภาวนา ดังพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายท่านปฏิบัติและรู้เห็นประจักษ์พระทัยและใจมาแล้วมากต่อมากจนไม่อาจนับอ่านจำนวนท่านได้ ท่านเหล่านี้แม้พระองค์

และองค์เดียว มิได้ถามกันและถามใครเลย ทรงปฏิบัติจิตภาวนาโดยหลักธรรมที่จะทำให้รู้ให้เห็น ก็ทรงรู้ทรงเห็นและรู้เห็นขึ้นกับตนเอง ฉะนั้น การที่จะแก้ความสงสัยให้หายในบาป บุญ เป็นต้นนั้น ต้องพิสูจน์กันด้วยการปรับจิตใจโดยการปฏิบัติธรรม มีจิตภาวนาเป็นสำคัญจนรู้เห็นประจักษ์ใจแล้ว ความสงสัยแม้จะเคยครองหัวใจมาตั้งกัปตั้งกัลป หรือตั้งแต่วันเกิดก็ดับวูบลงในทันที มิได้อ้างกาลเวลาที่เคยยึดครองหัวใจมาเลย เช่นเดียวกับความมืดแม้จะเคยมืดมาตั้งกัปตั้งกัลปก็ตาม เพียงเปิดไฟสว่างจ้าขึ้นเท่านั้น ความมืดก็กายไปเองโดยมิได้อ้างกาลเวลาที่เคยมืดมา ฉะนั้น การรู้เห็นบาปบุญเป็นต้น ตลอดสัจธรรมทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ไม่จำต้องมีกาลสถานที่มาเกี่ยวข้องและกีดกัน ความจริงเท่านั้นจะเปิดความจริงขึ้นมาให้ผู้ปฏิบัติจริง ได้รู้เห็นความจริงที่มีอยู่ทั้งหลายได้ประจักษ์ใจโดยไม่อ้างกาลว่าสมัยโน้นสมัยนี้ เพราะธรรมเป็นปัจจุบันธรรมตลอดมาแต่กาลไหนๆ แม้สวากขาตธรรมที่ตรัสไว้ก็เป็นปัจจุบัน ธรรมสดๆ ร้อนๆ ควรแก่การนำมาพิสูจน์สิ่งลี้ลับทั้งหลายซึ่งก็เป็นปัจจุบันธรรมเช่นเดียวกันได้อย่างไม่มีปัญหา

ที่เป็นปัญหาอันใหญ่โตในหัวใจสัตว์ไม่ให้มองเห็นความจริงทั้งหลายได้ก็มีกิเลสตัวทำให้มืดบอดอย่างเดียวเท่านั้น พาสร้างบาปและลงนรก ทั้งที่มันโกหกว่าบาป

ไม่มี นรกไม่มี แต่สัตว์โลกโดนไม่หยุดหย่อนผ่อนคลายบ้างเลย ส่วนบุญ สวรรค์ นิพพาน ไม่ต้องกล่าวถึง เพราะเป็นธรรมชาติที่มันไม่ต้องการให้สัตว์โลกคิดและสนใจอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะขาดผลรายได้และนโยบายของมัน ว่าไงที่นี่ปู่ได้อธิบายให้จนหมดพุงแล้ว จะเชื่อหรือไม่เชื่อ ธรรมก็มีเท่านี้ ไม่สามารถจะอธิบายให้ละเอียดกว่านี้ได้ ประการหนึ่งจงทำความเข้าใจไว้ว่า คำว่า บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี นิพพานมีนั้น ธรรมชาติเหล่านี้มีอยู่ทำนองเดียวกันกับคำว่า **"ธรรมมีอยู่"** แต่ไม่สามารถสัมผัสธรรมชาติเหล่านี้ด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กายได้ เพราะไม่ใช่วิสัยของกันและกัน มันเป็นอฐานะคือเป็นไปไม่ได้ มีใจเท่านั้นสามารถสัมผัสได้แต่ผู้เดียว เมื่อปรับใจด้วยภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับธรรมชาตินั้นและธรรมนั้นขั้นนั้นๆ แล้ว

ความจริงก็มีเท่านี้...

"ผู้อื่น"...มิได้ทำให้จิตของเรา
"เศร้าหมอง หรือ ผ่องแผ้ว"
ตัวเราเองนั้นแลเป็นผู้กำหนด
หากเราเองเป็นผู้ทำให้จิตเราเศร้าหมอง ใครก็ช่วยอะไรไม่ได้
"พระพุทธเจ้าก็ช่วยไม่ได้"

ปณิธานของธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม

สำนักพิมพ์ธรรมสภาก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีปณิธานในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามเจตนารมณ์ของท่านเจ้าคุณพระสุธรรมเมธี (นายบันลือ สุขธรรม ป.ธ.๘) อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้ก่อสร้างธรรมสภา อันเป็นธรรมสภา แห่งแรกของประเทศไทย สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ทรงปิดทองลูกนิมิตเอก ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๒

สืบเนื่องตามกาลเวลา ในยุคก่อนปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ หนังสือธรรมะที่ได้จัดพิมพ์จำหน่ายในท้องตลาด ส่วนมากมีเนื้อหาสาระและมีคุณค่าเป็นอย่างมาก แต่ไม่มีผู้คนสนใจเท่าที่ควร เป็นเพราะรูปเล่มส่วนใหญ่ไม่มีความสวยงาม ไม่มีคุณสมบัติที่จะดึงดูดประชาชนให้สนใจหนังสือธรรมะ ทำให้ในอดีตหนังสือธรรมะไม่ได้รับความนิยมเป็นที่แพร่หลาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ได้ตั้งปณิธานภายใน ๑๐ ปี จะต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมการเผยแพร่หนังสือธรรมะให้มีรูปแบบสวยงาม น่าจับต้อง เป็นที่สนใจของประชาชน และจะทำให้หนังสือธรรมะขึ้นชั้นโชว์ตามร้านหนังสือชั้นนำ ติดอันดับ Best Seller เหมือนหนังสือชนิดอื่นทั่ว ๆ ไปที่วางจำหน่ายอยู่ จึงได้พัฒนารูปแบบปกและรูปเล่มให้มีความน่าสนใจอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาถึง ๑๐ ปี และตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นไป ทำให้ประชาชนเปลี่ยนวัฒนธรรมการอ่านมาสนใจหนังสือธรรมะเพิ่มมากขึ้น ธรรมสภามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอและพัฒนาการอ่านหนังสือธรรมะของประชาชน ดังที่ท่านจะเห็นได้ในปัจจุบัน

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ผ่านมา ธรรมสภาได้ตั้งปณิธานให้หนังสือธรรมะเป็นหนังสือที่มีคุณภาพดี และราคาถูก จะพัฒนาหนังสือและสื่อธรรมะให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า **"หนังสือธรรมะ ทั้งสวยทั้งดี มีคุณภาพ และราคาเหมาะสม"**

ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นไป เป้าหมายของสำนักพิมพ์ธรรมสภา และสถาบันบันลือธรรม คือการเผยแพร่ธรรมะที่ส่งเสริมให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งเสพติดทั้งหลาย เพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามและการนำมาซึ่งความสุขของมนุษยชาติ

ธรรมสภาได้ตั้งปณิธานไว้ว่า ในปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ ประชาชนชาวไทยจักมีอิสระปราศจากความงมงาย ปราศจากสิ่งเหลวไหล และจะส่งเสริมให้อบายมุขหมดไปจากประเทศไทย ซึ่งอาจจะเป็นไปไม่ได้ แต่ขอให้ลดลง ๆ เรื่อย ๆ รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชนมีศีลธรรม มีวัฒนธรรมของชาวพุทธ และมีความปีติในการปฏิบัติธรรม เพื่อความสุขของชีวิต และเพื่อความสุขของสังคมโดยทั่วกัน

ด้วยความสุจริต หวังดี

ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบกับความสงบสุข

สถาบันบันลือธรรม เป็นองค์กรเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อสืบทอดและเผยแพร่พระพุทธศาสนา สานต่อเจตนารมณ์**หลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ** แห่งสวนโมกขพลาราม **หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ** องค์ประธานสถาบันบันลือธรรม และ**ท่านเจ้าคุณพระสุธรรมเมธี** ป.ธ. ๘ (นายบันลือ สุขธรรม) ผู้ให้กำเนิดธรรมสภา

สถาบันบันลือธรรม และ ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา www.thammasapabooks.com

กิจกรรมของสถาบันบันลือธรรม **สื่อสารข้อมูลได้ที่ www.facebook.com/thammasapa**

๑. โครงการ **พบพระ พบธรรม** พระเถระแสดงธรรม ณ ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา ทุกวันเสาร์ เวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น. สอบถามองค์บรรยายธรรมที่ ๐๘๖-๐๐๓๕๔๗๘

๒. โครงการ **อยู่กันด้วยความรัก** จัดกิจกรรมเพื่อสาธารณกุศล ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร จัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติทุกปี โทร. ๐๘๖-๐๐๓๕๔๗๘

๓. ธรรมสถาน **"สวนมุทิตาธรรมาราม"** อบรมการเรียนรู้ชีวิตตามธรรม ๓ วัน ๒ คืน ทุกสัปดาห์สุดท้ายของเดือน ศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ ณ สำนักปฏิบัติธรรมสุญญตาราม ปราณบุรี บรรยายธรรมโดย ท่านคัมภีรญาณ เจ้าอาวาส ติดต่อสอบถามได้ที่ โทร. ๐๘๖-๐๐๓๕๔๗๘

๔. กองทุน **"คลังธรรมทาน"** บริจาคหนังสือเป็นสาธารณกุศล เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน โดยแจ้งความจำนงเป็น**จดหมายขอรับบริจาค**ได้ที่ธรรมสภา และสถาบันบันลือธรรม

๕. **หอสมุดธรรมสมาธิ** ห้องสมุดธรรมะและนั่งสมาธิภาวนา พร้อมกับฟังธรรมะในสวนใต้ร่มเงาไม้ตามธรรมชาติ สถานที่รื่นรมย์ ณ สวนมุทิตาธรรมาราม เปิดบริการ ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. สอบถามข้อมูลเพื่อขอใช้สถานที่เพื่ออบรมฟรี โทร ๐๒-๔๘๒-๑๑๙๖, ๐๘๗-๙๐๘๑๑๙๘ www.thamsamati.com

๖. **เรือนทานวันพระ** ขอเชิญ**รับประทานอาหารฟรี** ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐-๑๓.๐๐ น. ทุกวันพระ ณ ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา ถ. บรมราชชนนี ๑๑๙ กทม. ๑๐๑๗๐ โทร ๐๘๑-๗๓๕-๑๗๖๖

๗. **หอศิลป์พุทธะ • Buddha Art Gallery** จัดแสดงภาพพุทธประวัติของ อาจารย์กฤษณะ สุริยกานต์ และ นิทรรศการพุทธศิลป์ พุทธธรรม สถานที่นั่งสมาธิ วิปัสสนาภาวนา โทร. ๐๘๖-๐๐๓๕๔๗๘

๘. **หอศิลป์ธรรมะ** ณ โรงมหรสพทางวิญญาณ สวนมุทิตาธรรมาราม เปิดบริการเวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. ขอเชิญเข้าชมและปฏิบัติธรรม และเลือกชมผลิตภัณฑ์ที่ระลึก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

การพิมพ์หนังสือธรรมเป็นอนุสรณ์ นอกจากเป็นการจัดทำสิ่งซึ่งมีประโยชน์ ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญธรรมทานที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย ผู้ปฏิบัติเช่นนี้ ชื่อว่าได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ธรรม อันจะอำนวยประโยชน์ที่แท้จริงแก่ประชาชน ท่านที่ประสงค์จัดพิมพ์หนังสือธรรมะที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อมอบเป็นที่ระลึกในทุกโอกาสของงานประเพณี อันเป็นการใช้จ่ายเงินอย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด โปรดติดต่อที่..........**โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา ธรรมสภา** เลขที่ ๑-๑๒ ถนนบรมราชชนนี ๑๑๙ แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทร. ๐๒-๔๔๑-๑๔๖๔, ๐๘๙-๒๑๐๕๑๓๓ โทรสาร. ๐๒-๔๔๑-๑๔๖๔ www.thammasapa.com

รายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์หนังสือเป็นธรรมทาน

- ครอบครัวไทยธรรม ๒๕๐ เล่ม
- คุณสุนทรี รังสิพราหมณกุล ๑๐ เล่ม
- คุณสมนึก สวัสดี และครอบครัว ๕ เล่ม
- คุณอัญญา ศรีพิทักษ์ ๕ เล่ม
  นางศุภรัศมิ์ พิพิธจรัสชัย
- คุณทองม้วน วงศ์ลินธ์ยอง ๕ เล่ม
- คุณนลินรัตน์ ฐิติโชติศรีกุล ๕ เล่ม
  นางสาวจิณณ์นภา ฐิติโชติศรีกุล
  นายนราเศรษฐ์ ฐิติโชติศรีกุล
- พอ.(พ)ประยูร อ.วรวรรณ คุ้มทรัพย์ ๑๐ เล่ม
- นางสาวนลินทิพย์ คุ้มทรัพย์ ๕ เล่ม
- ดร.ชวัลวิทย์ คุ้มทรัพย์ ๕ เล่ม
  นายสัมพันธ ศรีพิทักษ์
  ด.ญ.กชภัทร ศรีพิทักษ์
- นางสาวขัน บุญนำ ๒๐ เล่ม
  นางศุภรัศมิ์ พิพิธจรัสชัย
  คุณวรามาศ, นายคชาศิล, ด.ช.เทพจุฑา
- นายสิรภพ (วรรณนิยม) ๕ เล่ม
- คุณอรัญญา องศ์วิเศษ ๑๐ เล่ม
- คุณบุญยิ่ง เมนเคน ๑๐๐ เล่ม
  คุณสาลี่ ชัยพันธ์
  คุณสิริพร ชัยพันธ์
  คุณจรรยงค์ พะลัง
  คุณเดือนทิพย์ พะลัง
- คุณกิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ ๕๐ เล่ม
- คุณวรการ ศรีนวลนัด ๒๕ เล่ม
- คุณฐิติมาภรณ์ พิศาลสงคราม ๒๕ เล่ม

- นายนราธิป-นางพรทิพย์ ผลบุณยรักษ์ ๑๐ เล่ม
  นางสาวชนาทิพย์ ผลบุณยรักษ์
  นายธนินท์รัฐ เศรษฐานุพนธ์
- คุณบุญมา จิรวัฒนางกูร ๕๐ เล่ม
- คุณหาญชัย อภิญญามนตรี ๑๐๐ เล่ม
- คุณพักตร์พริ้ง เกษมพันธ์ย ๑๐ เล่ม
- นางสาววราภรณ์ เฉลิมพงษ์ ๕ เล่ม
- นางสาวปราณี หัตถกรรมวิจิตร ๓ เล่ม
- นายประมวลสุข ขัตติยะ ๒ เล่ม
- คุณสาวิตรี กังวลกิจ และครอบครัว ๕๐ เล่ม
- คุณสงวน ปานสิทธิชัย ๑๐ เล่ม
- คุณศรีวรรณา ปานสิทธิชัย ๑๐ เล่ม
- คุณสมพร ปานสิทธิชัย ๕๐ เล่ม
- คุณวศิน ปานสิทธิชัย ๑๐ เล่ม
- คุณปยุต ปานสิทธิชัย ๑๐ เล่ม
- คุณวีระชาติ วงศ์สวัสดิ์ ๑๐ เล่ม
- คุณวิเชียร วัฒนา และคุณนรากร แก้วอ่อนตา พร้อมครอบครัว ๑๐๐ เล่ม
- คุณจินตนา โลหอุ่นจิตร ๕๐ เล่ม
  ขออุทิศให้คุณพ่อโลห์และคุณแม่สมใจ โลหอุ่นจิตร และเจ้ากรรมนายเวร
- คุณปิยนุช สวดประโคน และ คุณณัฐนิช บุบผศิริ ๑๐๐ เล่ม
- พญ.นฤมล-คุณสาวิตรี-คุณอุษา-คุณสมพร จิรพนากร ๔๐ เล่ม
- คุณจิดาภา เสรีบุรี ๕๐ เล่ม
- คุณสุกัญญา พงษ์สุภาพ และครอบครัว ๔๐ เล่ม
- ทพ.ปรันตป์ - คุณธันวดี - คุณรมณ - คุณรดา สุเนตนันท์ ๖๐ เล่ม
- คุณนพดล จริงจิตร และครอบครัว ๑๐๐ เล่ม
- คุณธนานุช ชัยกิตติศิลป์ (นิพพานัง ปัจจโย โหตุ) ๑๐๐ เล่ม
- คุณนภาพร-นภัส ซ่อมประดิษฐ์ และ ครอบครัว ๓๐ เล่ม
- คุณชัยยุทธ บุญปั้นยศ, คุณสุวิมล เวหากิจ ๑๐๐ เล่ม
- คุณบุญตา ชาติพัฒนานันท์ และครอบครัว ๓๐ เล่ม
- คุณนงลักษณ์ จินดากุล และครอบครัว

- คุณสมรัตน์ สันติอมรทัต และคณะ ๕๐ เล่ม
- คุณสมชาย - คุณสุวรรณา - ตัวเล็ก ดิษฐทัพ ๑๐ เล่ม
- คุณฑิตา พิทักษ์สันติสุข ๑๐ เล่ม
- พระอธิการบุญเลิศ อภิปุณโณ ๕๐ เล่ม
  พระสมศักดิ์ เตชะปาโต
- คุณรัตนา โลมากูล พร้อมครอบครัว ๑๐ เล่ม
- คุณชวนชื่น ชูเชื้อ ๓๐ เล่ม
- คุณปรีชา เพิ่มวัฒนชัย ๒๐๐ เล่ม
- คุณสนอง ตะโกสี - คุณชยุดา เส็งเจริญ ๑๐ เล่ม
- คุณอิทธิพล แจ่มจันทร์ -คุณรุ่งนภา เส็งเจริญ ๑๐ เล่ม
- คุณปณัญญา บุญญะการนันท์ ๒๘ เล่ม
- ไม่ประสงค์ออกนาม ๒๕ เล่ม
- คุณศุภกิจ-ด.ช.วงศกร แจ้งบำรุง และคุณหนูกร มาลา ๑๐ เล่ม
- คุณอุดมเกียรติ-นางศศิวิมล-ด.ญ.ธยา-ด.ช.ชยุต โลหะพันธกิจ ๑๐๐ เล่ม
- คุณวิชัย-คุณสุวรรณา เธียรผาติ และครอบครัว ๒๐ เล่ม
- คุณพ่อประสิทธิ์-คุณแม่กิมห้วย ธนาลาภสกุล ๑๐ เล่ม
- คุณจรูญ-คุณชยุตา-ด.ญ.รินรดา เรืองศรี ๑๐ เล่ม
- คุณสมพิศ นอบน้อม ๕ เล่ม
- คุณจิรพา โพธิ์งาม และครอบครัว ๒๐ เล่ม
- ไม่ประสงค์ออกนาม ๕ เล่ม
- ไม่ประสงค์ออกนาม ๑๐ เล่ม

...จัดพิมพ์เป็นธรรมทาน...

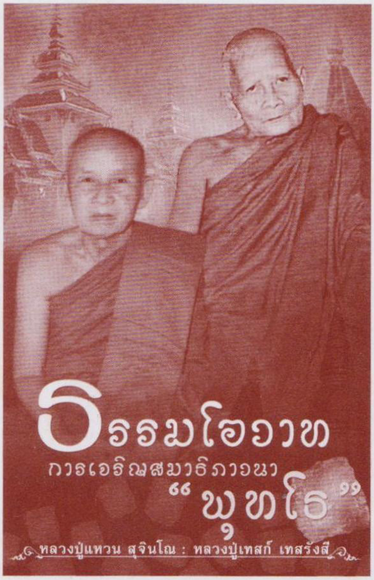
สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง
การรับธรรมะและนำไปปฏิบัติย่อมชนะการรับทั้งปวงเช่นกัน

ธรรมโอวาท

การเจริญสมาธิภาวนา

Thammatan กองทุนธรรมทาน

กองทุนธรรมทาน ขอเชิญท่านสาธุชนร่วมพิมพ์หนังสือ **“ธรรมโอวาท การเจริญสมาธิภาวนา”** เป็นธรรมทาน พร้อมจารึกรายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์ เพื่อนำไปแจกแก่กัลยาณมิตร ในวาระวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและในวาระพิเศษ เปิดรับสั่งจองตั้งแต่บัดนี้ จนถึงวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ใน www.thammasapa.com และผู้ร่วมพิมพ์รับหนังสือได้ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป ท่านใดประสงค์ร่วมพิมพ์โอนเงินผ่านทาง ธนาคารกสิกรไทย ชื่อบัญชี **บ.จ.ก.ธรรมสภาบันลือธรรม สาขาศาลายา บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 578-212-5755**

ธรรมสภา

ดำเนินการโดย **ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม และ ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา** ขนาดหนังสือ 14.5 X 21 ซม. จำนวน ๑๑๒ หน้า ร่วมพิมพ์เล่มละ ๒๐ บาท ดูตัวอย่างแบบปก รูปเล่ม เนื้อเรื่อง และสั่งจองได้ที่ **ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา** ๑/๔-๕ ถนนบรมราชชนนี ๑๑๙ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทร.๐๘๙-๒๑๐-๕๑๓๓, โทรสาร.๐๒-๔๔๑๑๙๘๑ **ธนาคารกรุงเทพ ชื่อบัญชี ธรรมสภา สาขาพุทธมณฑล บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 247-082-0529**

“จิตที่ส่งออกนอก เป็นสมุทัย
ผลอันเกิดจากจิตที่ส่งออกนอก เป็นทุกข์
จิตเห็นจิต เป็นมรรค
ผลอันเกิดจากจิตเห็นจิต เป็นนิโรธ”

ดูลย์ อตุโล
หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

“ความจริงก็มีเท่านี้”

ขาว อนาลโย
หลวงปู่ขาว อนาลโย

ธรรมะยอดพระอริยสงฆ์ หลวงปู่สอนไว้ ปุจฉา-วิสัชนาธรรม หลวงปู่ดูลย์ อตุโล : หลวงปู่ขาว อนาลโย หนังสือกองทุนธรรมทาน ลำดับที่ ๑๑